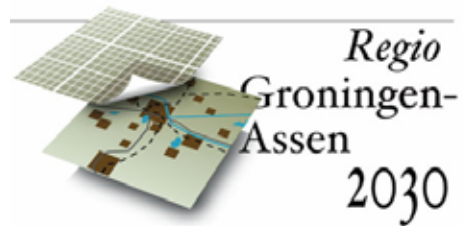

Voorlopig Ontwerp 1 oktober 2003

REGIO GRONINGEN-ASSEN

- SAMEN STERK IN HET NETWERK -

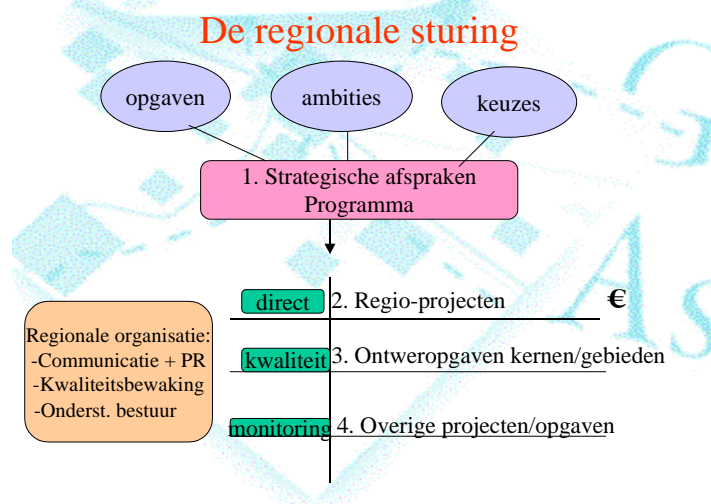

DEEL II UITVOERING

HOOFDSTUK 1. DE UITVOERING VAN DE REGIOVISIE	3
HOOFDSTUK 2. DE UITVOERING VAN REGIONALE PROGRAMMA'S	4
A. HET STEDELIJK GEBIED (HET RODE NETWERK)	4
Programma Wonen	4
Programma Werken	6
Programma mobiliteit en infrastructuur	7
B. HET LANDELIJKE GEBIED (HET GROEN-BLAUWE NETWERK)	8
Programma Natuur, Water en Landschap	8
C. OVERIGE PROGRAMMA'S	10
Programma Recreatie en toerisme	10
Programma Sociaal/Voorzieningen/Cultuur	10
Hoofdstuk 3 DE REGIONALE PROJECTEN	12
3.1 Regioproject Kolibri OV Netwerk	13
3.2 Regioproject Maatregelenpakket Bereikbaarheid Assen-Groningen (BAG)	15
3.3 Regioproject Samenwerking Regionale Bedrijvenlocaties	17
3.4 Regioproject Voorinvesteringen in landschap voor verstedelijking	18
3.5. REGIO-PARK	19
Hoofdstuk 4. DE ONTWERPOPGAVEN VOOR STEDEN EN GEBIEDEN	22
A. HET STEDELIJK GEBIED	23
STEDELIJK GEBIED GRONINGEN-HAREN	23
(incl. Eelderwolde/Ter Borch en Meerstad)	23
STEDELIJK GEBIED ASSEN	25
STEDELIJK GEBIED HOOGEZAND-SAPPEMEER	27
STEDELIJK GEBIED LEEK-RODEN	28
B. HET LANDELIJK GEBIED	29
GEBIED ZUID-OOST	29
GEBIED ZUID-WEST	30
GEBIED NOORD	32
SCHAKELKERNEN BINNEN GEBIED NOORD	33

HOOFDSTUK 1. DE UITVOERING VAN DE REGIOVISIE

In het visiedeel van de Regiovisie zijn de ambities, de opgaven, de ruimtelijke inrichtingskeuzen en de programma's voor de ontwikkeling van het stedelijke netwerk Groningen-Assen benoemd. In dit uitvoeringsdeel wordt nader ingegaan op de uitvoering. De sturing van de regio op deze ontwikkeling vindt plaats volgens enkele lijnen (zie ook *Schematische weergave*):

Strategische afspraken

De regio maakt strategische afspraken die door de samenwerkende bestuurlijke partners worden onderschreven. Deze afspraken zijn gekoppeld aan de in deze Regiovisie geformuleerde opgaven, ambities en keuzes over de ruimtelijke hoofdstructuur. De afspraken hebben ook betrekking op de regionale programma's voor wonen, werken, natuur/water/landschap, mobiliteit, recreatie en sociale planning. Verder gaat het om de inzet van middelen, de communicatie, het beheer van de ambitie en de benodigde organisatie. Dit alles wordt verwerkt in projecten en opgaven voor de provincies, gemeenten en derden. Ze worden vastgelegd in het convenant om zo de partners bindende afspraken met elkaar te kunnen laten maken. *Hoofdstuk 2 gaat in op de uitvoering van de regionale programma's.*

Essentiële regionale projecten

Een tweede sturingslijn heeft betrekking op de gezamenlijke investeringen in essentiële regionale projecten. Hier gaat hier om verbetering van de regionale infrastructuur (het maatregelenpakket Bereikbaarheid Assen-Groningen), het realiseren van het Kolibri OV Netwerk, de ontwikkeling van regionale bedrijventerreinen, het voorinvesteringen in landschappelijke kwaliteit voor de toekomstige woningbouw en de vorming van een regiopark. Deze projecten worden rechtstreeks door de regio-organisatie aangestuurd. Hierbij worden duidelijke afspraken gemaakt over financiering en bekostiging. *Hoofdstuk 3 beschrijft de tot nu toe gekozen regio-projecten.*

Ontwerpopgaven

De in de Regiovisie omschreven koersen en programma's voor deelgebieden, steden en kernen leiden tot ontwerpopgaven, zie zullen worden uitgewerkt en uitgevoerd door een of meer gemeenten. De regio-organisatie is steeds betrokken bij de planvorming, waarbij de uitvoering voortdurend wordt afgestemd met de Regiovisie. Ook wordt door de regio-organisatie gelet op het bevorderen en bewaken van de kwaliteit en integraliteit en van de uitvoeringsmaatregelen. Met het oog op het bereiken van betrokkenheid, draagvlak, participatie en resultaten zorgt de regio-organisatie voor de communicatie, de lobby en de promotie. *Hoofdstuk 4 beschrijft de ontwerpopgaven van steden en gebieden.*

Overige projecten en opgaven

De regio zorgt voor een regionale inbreng bij overige projecten en opgaven die voortkomen uit de ambitie van de Regiovisie, maar die niet door de regio worden uitgevoerd. Het gaat hier om projecten waarvan het belang en de voorgang voor de regio groot zijn. Ook kunnen hieruit afspraken voortvloeien over de medefinanciering van projecten, die bijdragen aan de kwaliteit van de regio. Zo zet de regio in op de aanleg van de Zuiderzeelijn en op het realiseren van de baanverlenging van de Groningen Airport Eelde. Inzetten op de Zuiderzeelijn betekent tevens dat de regio een actieve inbreng levert bij de uitvoering van het (ruimtelijke) Masterplan Zuiderzeelijn.

HOOFDSTUK 2. DE UITVOERING VAN REGIONALE PROGRAMMA'S

In deel 1, De Visie, zijn in grote lijnen de programma's voor het stedelijke en het landelijke gebied beschreven: de strategie, de profielen van stedelijke centra en van gebieden, alsook de samenwerkingsinzet.

In dit hoofdstuk wordt de uitvoering van programma's nadere beschreven. Aparte aandacht wordt besteed aan de uitvoering van de programma's voor Toerisme en Recreatie en voor Sociaal/Voorzieningen en Cultuur

De uitvoering vindt in grote lijnen plaats door:

- de realisatie van een aantal regioprojecten, zoals die in Hoofdstuk 3 zijn beschreven, waarbij nadrukkelijk regionale sturing aan de orde is;
- uitwerking en uitvoering in de vorm van ontwerpogaven voor de stedelijke centra en de deelgebieden door gemeenten en provincies (in onderlinge samenwerking), zoals die in Hoofdstuk 4 zijn beschreven;
- inzet van de provincies en gemeenten en derden op een aantal overige projecten zoals op het gebied van toerisme, zorg en infrastructuur.

A. HET STEDELIJK GEBIED (HET RODE NETWERK)

PROGRAMMA WONEN

Inzet

In deel 1 is aangegeven dat met het programma wonen wordt ingezet op:

- Meer stedelijk wonen, geconcentreerd in Groningen-Haren en Assen en voldoende aandacht voor de huursector (met name het meergezinssegment) en voor de huisvesting van ouderen en jongeren.
- Transformatie van steden om in de stedelijke vraag te voorzien, aslook de kwalitatieve vernieuwing van de bestaande woningvoorraad. Het herstructureringsprogramma (sloop-nieuwbouw, transformatie, upgraden van de voorraad) wordt krachtig ter hand genomen.
- Nieuwbouw geconcentreerd in de T-structuur, aan de randen van Assen, Groningen, Hoogezand-Sappemeer en bij Leek/Roden. De schakelgemeenten in Groningen en de Drentse kernen voorzien in de woonvraag naar dorps- en landelijk wonen.
- Investeren in landschap voor toekomstige woningbouw, met name het zuidoostelijke deel van de regio. *Zie de beschrijving van het Regio-project in Hoofdstuk 3.*
- Sociale kwaliteit in plannen: kinderopvang, ouderenhuisvesting, speelvoorzieningen, woonvormen en onderwijs, afstemming van woonvormen op nieuwe leefpatronen en vergrijzing.

Kwantitatieve en kwalitatieve behoefte

Tot 2020 zijn er ongeveer 43.000 woningen nodig voor de toename van het aantal huishoudens en ca 20.000 woningen voor de kwaliteitsverbetering en herstructurering van de bestaande woningvoorraad.

Voor de periode daarna, 2020-2029 zijn de gewenste aantallen moeilijk in te schatten, voorlopige ramingen gaan uit van globaal nog eens 20.000 woningen t.b.v. uitbreiding plus 10.000 woningen in de herstructurering. In totaal is de bouwopgave dan ca 63.000 woningen tot 2020 en wellicht zelfs 90.000

tot 2030. Het effect van de Zuiderzeelijn zal zijn dat de opgave tot 2030 wellicht al kort na 2020 gerealiseerd zal moeten zijn.

Voor de periode 2002 – 2019 is een inschatting gemaakt van de benodigde aantallen woningen per woonmilieu. Onderscheiden worden: woonmilieus dicht bij de grootstedelijke voorzieningen in de stad Groningen, het woonmilieu in Assen en in de schragende gemeenten met nadruk op een meer klein stedelijk groen milieu, en de ‘dorpse’ en landelijke woonmilieus elders in de regio.

Verdeling over woonmilieu's en gemeenten

Indicatieve woningbouw en herstructureringsopgave per woonmilieu, periode 2002-2019

	Groningen / Haren	Assen	Leek en Roden	Hoogezand- Sappemeer	Schakelgemeenten Hoofdkernen Drenthe
Centrum stedelijk plus	++				
Vooroorlogs	++	+			
Naoorlogs compact	++	+			
Naoorlogs grondgebonden	++	++			
Groen-stedelijk	++	++	++	++	
Klein-stedelijk (groen)		++	++	++	
Centrum-dorps			++	++	++
Landelijk wonen					++

Daarmee vertoont de verdeling over de gemeenten het volgende beeld.

Woningbouwopgave voor de komende jaren voor de verschillende gemeenten in de periode 2002-2019

	Woningbouwopgave	%	Vervangende nieuwbouw	Toevoeging	%
Groningen (incl. Haren, Ter Borch, Meerstad Slochteren)	27.400	46%	10.400	17.000	40%
Assen	10.400	16%	2.000	8.400	20%
Hoogezand-Sappemeer	7.600	13%	2.500	5.100	12%
Leek/Roden	6.000	10%	1.100	4.900	11%
Overig Noordenveld	600	1%	100	500	1%
Tynaarlo	2.000	3%	400	1.600	4%
Slochteren	600	1%	100	500	1%
Schakelgemeenten	5.800	10%	1.000	4.800	11%
Totaal	60.400	100%	17.600	42.800	100%

*) De gemeente Slochteren heeft buiten het regiovisie-gebied nog een woningbouwopgave van 300 woningen.

Aan de hand van monitoring van de werkelijke ontwikkelingen zullen deze cijfers van tijd tot tijd worden aangepast.

Er zal een zorgvuldige fasering en afstemming moeten plaatsvinden bij de woningen die in een bepaalde periode gerealiseerd worden. Een veel te hoog of veel te laag tempo in sommige gebieden kan de markt in de regio behoorlijk beïnvloeden. Dit geldt net goed zo voor onevenwichtigheid in het aanbod van woonmilieus. De gevolgen hiervan zullen niet alleen groot zijn voor de beoogde regionale ambities, maar de marktpositie van de regio en zijn financiële positie.

De regio zet zich in voor regionale afstemming van de programmering van de woningbouw, en volgt de regionale marktvrage en faseert of versnelt zonedig de ontwikkeling van locaties. Het projectbureau organiseert de afstemming en zorgt voor adequate informatie voor de stuurgroep.

PROGRAMMA WERKEN

Inzet

In deel 1 is aangegeven dat met het programma werken wordt ingezet op:

- Aansluiting op internationale logistieke netwerken, ondermeer Teleport, Zuiderzeelijn, Groningen Airport Eelde, Rail Service Centrum, Eemshaven, en de Ems-as in Duitsland.
- Ruimte voor nieuwe bedrijvigheid binnen de steden vanuit aanwezige sterke sectoren en vanuit in de regio gevestigde kenniscentra en technologiecentra. Toevoegen van nieuwe dynamiek in steden, door bundeling van bedrijven en maatschappelijke voorzieningen op goed bereikbare locaties aan de hoofdinfrastructuur en op OV-knopen. Tevens door herstructurering van verouderde bedrijvenlocaties, zodat nieuwe stedelijke ruimte ontstaat met hogere dichtheden en combinatie en integratie van wonen, werken, voorzieningen en mobiliteit.
- Een op regionaal niveau samenhangend en bereikbaar aanbod van locaties, goed ingepast in de T-structuur en gerelateerd aan de ontwikkeling van nieuwe infrastructurele knooppunten.
- Ontwikkeling van regionale bedrijventerreinen, waar ruimte is voor bedrijven en voorzieningen die op regionale en bovenregionale schaal opereren. Ontwikkelingen die een gemeente- en regiogrensoverschrijdende functie hebben, moeten interprovinciaal worden afgestemd.
- Intensief ruimtegebruik en duurzame inrichting van bedrijventerreinen door bedrijventerreinmanagement.
- Ruimte beschikbaar houden voor de economische sectoren als industrie, handel en transport.

Kwantitatieve en kwalitatieve behoefte bedrijventerreinen

In 1996 is voor de regio Groningen-Assen als doel gesteld om tot 2015 een banengroei van 25 procent te bewerkstelligen, dit betekent 37.000 nieuwe banen. Voor de periode tot 2030 is ruimte gezocht voor in totaal 60.000 nieuwe arbeidsplaatsen. Dit betekent de ontwikkeling van ongeveer 1000 ha bedrijventerrein en de ontwikkeling van 430.000 vierkante meter kantoorruimte in Groningen en Assen.

In de periode 1996-2000 is de totale werkgelegenheid in de regio Groningen-Assen gegroeid met bijna 22.000 werkzame personen. Daarmee is al in vier jaar tijd ruim de helft van de verwachte groei van het aantal banen gerealiseerd. De geprognosticeerde bedrijventerreinuitgifte voor de periode 2001-2015 leidt tot een additionele groei van de werkgelegenheid van 20.000 tot 30.000 werkzame personen. Voor de werkgelegenheidseffecten van de kantorensector moet rekening worden gehouden met een groei van het aantal werkzame personen tussen 15.000 en 20.000 personen.

Kwantitatief en kwalitatief worden op korte en middellange termijn geen problemen verwacht ten aanzien van het aanbod aan locatietypes.

Er liggen voldoende plannen voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties in de regio om tot 2020 aan de vraag te kunnen voldoen. Bovendien liggen ze goed gespreid in de regio. In de regio zal niettemin 200 hectare extra ruimte gevonden moeten worden omdat een deel van de eerder aangewezen terreinen een andere bestemming zal krijgen, bijvoorbeeld door transformatie van bedrijventerreinen naar wonen en kantoren. Verder zal tussen 2020 en 2030 in de regio nog eens maximaal 420 hectare bruto nodig zijn. Indien de Zuiderzeelijn volgens plan wordt gerealiseerd, zal deze extra ruimtebehoefte al vóór 2020 optreden. Kleinschalige en lokale bedrijvigheid is op verschillende locaties mogelijk.

Ook de bedrijvigheid zal in hoofdzaak worden gebundeld in de T-structuur. In het stedelijke netwerk is steeds meer sprake van gezamenlijke werkgelegenheid die voor alle inwoners van het gebied toegankelijk is dankzij goede verbindingen.

Locaties voor bedrijventerreinen

Eerder aangewezen regionale en bovenregionale bedrijventerreinen en aanvullend te plannen.

gepland in	'97-2010	kwaliteit	tot 2020	Waarvan nog te plannen	na 2020
Groningen				100 ha	200 ha
Eemspoort	70 ha	gemengd			
Meerstad	50 ha	hoogw.	100 ha		
Westpoort	150 ha	hoogw./gem.	100 ha		
Tynaarlo					
Kranenburg zuid		top/hoogw.	25 ha		
Assen				50 ha	105 ha
Assen-Noord	100 ha	hoogw./gem.	70 ha		
Assen-Zuid	20 ha	hoogw./gem.	70 ha		
Haren					
Nesciolaan	10 ha	top	10 ha		
Hoogz.-Sap./Slochteren	50 ha	gemengd	30 ha	30 ha	40 ha
Leek/Roden	20 ha	hoogw./gem.	20 ha	20 ha	
GAE	10 ha	hoogw./gem.	15 ha		
Totaal				200 ha	420 ha

Het regionale project samenwerking bedrijventerreinen is beschreven in Hoofdstuk 3

Kwantitatieve en kwalitatieve behoefte kantoren

In de steden Groningen en Assen zijn er voldoende mogelijkheden om in te spelen op de behoefte aan kantoorruimte (286.000 m² tot 2010; 643.000 m² tot 2020). Een belangrijke rol is weggelegd voor de stationsgebieden in Groningen en Assen en verder het Europark en de intensiveringszones langs de hoofdinfrastructuur in Groningen. Begin 2003 was de totale planvoorraad 338.000 m². Mocht de vraag nog groter worden dan nu is geschat, dan kan er aanvullende kantoorruimte worden gevonden in Groningen (200.000 m²) en Assen (100.000 m²).

Overzicht capaciteit plannen kantoorlocaties in Groningen en Assen

	huidige capaciteit	plannen	additioneel tot 2030
Groningen			
Stationsgebied	50.000 m ²		50.000 m ²
Europapark	100.000 m ²		100.000 m ²
Assen			
Stationsgebied	80.000 m ²		50.000 m ²

PROGRAMMA MOBILITEIT EN INFRASTRUCTUUR

Inzet

In deel 1 is aangegeven dat met het programma mobiliteit en infrastructuur wordt ingezet op:

- Gebundelde verstedelijking in de belangrijkste stedelijke centra en langs de hoofdtransportassen A7 en A28. Deze T-structuur biedt goede mogelijkheden voor het ontwikkelen van hoogwaardig openbaar vervoer en voor bundeling van verkeersstromen op de hoofdwegen. Een versterkte relatie tussen verstedelijking en mobiliteit kan ook nieuwe financieringsmogelijkheden opleveren.
- Aansluiten op (inter)nationale netwerken: een hogesnelheidsverbinding met de Randstad door middel van de Zuiderzeelijn (gericht op een start van de bouw vanaf 2010), verbetering van de vaarweg Lemmer-Delfzijl, verlenging van de grote start- en landingsbaan van Groningen Airport Eelde.

- Uitvoering van het regionale project Kolibri OV Netwerk. Dit levert een kwaliteitsimpuls voor het stadsgewestelijk openbaar vervoerssysteem. Het realiseren daarvan is op grond van de afspraken met het rijk voorzien voor 2007. *Zie voor een beschrijving van dit project Hoofdstuk 3.*
- Uitvoering van het regionale project Bereikbaarheidsstrategie Assen-Groningen. Dit project is gericht op:
 - Oplossing doorstromingsproblematiek op de A7/Zuidelijke Ringweg Groningen. De eerste fase wordt uitgevoerd tussen 2004 en 2007. Voor de langere termijn zijn ingrijpende aanpassingen aan de A7 en de Zuidelijke Ringweg nodig. Uitvoering van een tweede fase is voorzien vanaf 2010.
 - Aanpak van de rijkswegen A7 en A 28 van en naar Groningen en Assen.
 - Beter benutten van de bestaande infrastructuur, zowel auto als rail.
 - Een betere doorstroming op de toeleidende regionale wegen naar Groningen en op de ringwegen rond de stad door op termijn alle aansluitingen ongelijkvloers te maken. Verder zal gezocht moeten blijven worden naar maatregelen om de druk op het ringwegennet rond de stad Groningen en binnen Assen evenwichtiger te verdelen.
 - De belangrijkste toeleidende wegen naar en in Assen krijgen een betere doorstroming.
 - Opwaarderen van de N33 (Assen-Zuidbroek).
 - Aanpak van de verkeersveiligheidsproblematiek op de N34 en de N33, inclusief de aanpak van het knooppunt A7-A28.
 - Aanleg van enkele ‘superfietsroutes’ van en naar Groningen en Assen.
 - Het flankerend beleid wordt uitgebreid naar de gehele regio met een gebiedsgerichte aanpak: vervoermanagement, parkeerbeleid, aanleg van transferia plus P+R-citybus (ook op enige afstand van de steden) en het bevorderen van het fietsgebruik en multimodaal vervoer.

Zie voor een beschrijving van dit project Hoofdstuk 3.

B. HET LANDELIJKE GEBIED (HET GROEN-BLAUWE NETWERK)

PROGRAMMA NATUUR, WATER EN LANDSCHAP

Inzet

In deel 1 is aangegeven hoe met het programma Natuur, Water en Landschap wordt ingezet op het watersysteem, gebaseerd op stroomgebiedvisies, beheer en -ontwikkeling van natuur, landschapskwaliteit (beeldkwaliteit, milieukwaliteit, ecologische kwaliteit en cultuurhistorische kwaliteit), perspectief voor het economisch functioneren van de landbouw die tevens drager van de landschapsstructuur is, het bieden van recreatieve en toeristische voorzieningen waarbij de recreatiedruk op het landschap verantwoord wordt ingepast en tenslotte, het vergroten van de aantrekkelijkheid van de gebieden rond de stedelijke centra voor wonen, werken en recreatie door middel van “groen in en om de stad”.

Concrete resultaten en activiteiten

Anders dan bij de programma’s voor het rode netwerk zijn de onderdelen nog niet allemaal in kwantificeerbare maatregelen te vertalen. In veel gevallen is nog intermediaire planvorming nodig.

In het kader van het programma natuur, water en landschap moeten de komende periode de volgende concrete stappen worden gezet:

- Opstellen van een regionaal landschapsonwikkelingsplan waarin de samenhang tussen gebiedseigen landschapskwaliteiten en gewenste ontwikkelingen vanuit het watersysteem tot uitdrukking komen en dat de gebiedsprogramma’s aanstuurt. Het landschapsonwikkelingsplan is een kaderstellend instrument voor de gemeentelijke planvorming. Het totale Regiovisie-gebied kan worden verdeeld in een aantal landschapstypen. Elk landschapstype gebied krijgt een eigen specifieke water- en ruimtelijke ordeningsstrategie (of omgevingsstrategie).
- Uitwerking en uitvoering van een integrale Stroomgebiedvisie. De kernpunten van de Stroomgebiedvisie zijn:
 - het op orde brengen van het watersysteem door de inrichting van waterbergingsgebieden en ka-
deverhogingen.

- het op orde houden van het watersysteem door rekening te houden met de klimaatveranderingen en de bodemdaling door meer ruimte voor water te creëren in nieuwe en bestaande stedelijke gebieden en in het landelijk gebied. Dit geldt ook voor eventuele watertekorten, de waterkwaliteit, het grondwater en de waterketen.
- het gebruiken van een waterkansenkaart als sturend element bij nieuwe ontwikkelingen.
- Naar aanleiding van de stroomgebiedsvisie worden gebieden gereserveerd voor waterberging: In totaal gaat het om circa 5100 hectare. Voor de periode tot 2050 is voor het gehele stroomgebied van de beide waterschappen een totaal oppervlak nodig van 9400 hectare. (Uitgaande van een inundatiefrequentie van 1:100, d.w.z. met kans van eens per 100 jaar). Het totale oppervlak van ruim 5100 hectare is inmiddels intentioneel vastgelegd in het Actieprogramma 2000+ van provincies en waterschappen. Voor het resterende benodigde oppervlak berginggebied is een 'zoekgebied' vastgesteld. Het betreft hier zo'n 4300 hectare. Waar mogelijk kan waterberging worden gecombineerd met natuurontwikkeling. Een zeer groot deel van dit zoekgebied valt echter buiten de regio. De berging in geval van rampsituaties zal moeten worden gevonden in noodberginggebieden. Dit zullen in het algemeen natuur- en landbouwgebieden zijn die in dergelijke situaties worden geïnundeerd.

Berginggebieden in het Regiovisie-gebied Groningen-Assen (tot 2015)

(Volgens het Vervolgadvies waterberging van de Stuurgroep 2000+ van januari 2003)

Berginggebied	areaal (ha)	Type	inundatiefrequentie
Aa en Hunze	1819		
Westerbroekstermadepolder	200	regulier	1:30 tot 1:100 jaar
Kropswolderbuitenpolder	260	regulier	1:30 tot 1:100 jaar
Lappenvoort	339	Noodberging	1:100 tot 1:1000 jaar
Onnerpolder	334	Noodberging	1:100 tot 1:1000 jaar
Oostpolder	686	noodberging	1:100 tot 1:1000 jaar
Noorderzijvest	3324		
Peizer-Eeldermeden Noord	605	regulier	1:30 tot 1:100 jaar
Matsloot-Roderwolde	1169	noodberging	1:100 tot 1:1000 jaar
De Dijken	196	noodberging	1:100 tot 1:1000 jaar
Leutingwolde	418	noodberging	1:100 tot 1:1000 jaar
Peizer-Eeldermeden Zuid	936	noodberging	1:100 tot 1:1000 jaar
Totaal	5143		

- Projectmatige aanpak van de groen-blauwe zones van Eelder- en Peizerdiep/Reitdiep, Drentse Aa/Hunze en Middag-Humsterland met aandacht voor natuur, water, landbouw en recreatie in onderlinge samenhang.
- Gebiedsgerichte beleidsuitvoering in de gebieden Eelder- en Peizerdiep, Drentse Aa, Reitdiepzone en Midden Groningen.
- Voortgezette ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur. Tot 2018 moet 6000 ha EHS-beheersgebied worden gerealiseerd en 12000 ha EHS-natuurgebied. De inpassing van waterbergingcapaciteit kan hiermee deels worden gecombineerd. Verder zullen nader te bepalen oppervlakten stedelijke groenstructuur worden gerealiseerd in Groningen, Assen, Leek/Roden en Hoogezand-Sappemeer.
- Als drager van de landschapsstructuur en als economische functie in het landelijk gebied moet de landbouw perspectief worden geboden. Door multifunctioneel gebruik van het landelijk gebied en

de verbreding van de functie van de landbouw met taken op het gebied van zorg, natuur- en landschapsbeheer en water wordt de levensvatbaarheid van landbouwbedrijven vergroot. Tegelijkertijd wordt ook de aantrekkelijkheid van het landelijk gebied vergroot. In de gebieden met een technisch beheerst watersysteem zullen de mogelijkheden van de landbouw worden geoptimaliseerd. In de overige gebieden zal het proces van schaalvergroting binnen landschappelijke structuur en omschakeling naar nieuwe vormen van landbouw en verberging van de bedrijfsfuncties worden gestimuleerd.

- Uitvoering van het regionale project “Regiopark”. De bovengenoemde actiepunten regionaal landschapsontwikkelingsplan, de projectmatige aanpak van groen-blauwe zones en de gebiedsgerichte beleidsuitvoering in de enkele gebieden worden hierin, onder regionale regie gebundeld. *Zie voor een beschrijving van dit project Hoofdstuk 3.*

C. OVERIGE PROGRAMMA'S

PROGRAMMA RECREATIE EN TOERISME

Inzet

In deel 1 is dit programmaonderdeel beschreven bij het onderdeel groen-blauwe netwerk.

Het heeft echter ook raakvlakken met wonen en werken. Voor dit programma geldt dat de regio het wel van groot belang acht, maar de uitvoering wordt overgelaten aan de verschillende partners en vindt niet plaats in regioverband. Samengevat luidt de gezamenlijke ambitie van de regio als volgt:

- Stedelijk toerisme: de gemeenten Groningen en Assen investeren in stedelijke attractiviteit en marketing van voorzieningen. Het complementaire toeristische product van stad en omgeving wordt sterker benadrukt. en hiervoor worden in de infrastructurele sfeer voorzieningen getroffen.
- Een betere relatie tussen stad en ommeland komt onder andere tot stand door samenwerking, verbetering van de verbindingen en door het maken van arrangementen.
- De regionale inzet wordt gericht op de coördinatie van evenementen in de stad Groningen en daarbuiten. Evenzo wordt gestreefd naar een betere afstemming en programmering van evenementen in Assen (TT en de Fietsvierdaagse) met de Bernhardhoeve en de Zuidlaardermarkt. Door het koppelen van arrangementen wordt een meerwaarde verkregen.
- Landschappelijke druk: provincies en gemeenten:
 - zorgvuldige planning van toeristische investeringen in het landelijk gebied;
 - investeren in goede ontsluitende fietsinfrastructuur binnen gebiedsplannen en stedelijke uitbreidingsplannen;
 - recreatief mobiliteitsplan Noord Drenthe - Centraal Groningen
 - Beheers-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentse Aa
 - Landinrichtingsplannen
- Waterrecreatie: uitvoering provinciale plannen voor ontwikkeling van het vaarwegennet
- Verblijfsrecreatie: provincies stemmen hun beleid onderling af. Investeren, innovatie en kwaliteitsverbetering blijven noodzakelijk om te voldoen aan veranderende wensen van de consument en om te kunnen blijven concurreren met andere gebieden.
- Regio-Marketing: provinciale regie van samenwerking tussen provincies, gemeenten, VVV's en ondernemers.

PROGRAMMA SOCIAAL/VOORZIENINGEN/CULTUUR

Inzet

De regio wil voor zijn huidige en toekomstige bewoners een prettige plek zijn om te wonen en te werken. Een plek waar kinderen kunnen opgroeien, waar iemand zijn vrije tijd prettig kan doorbrengen en waar iets te beleven valt. Het regionale voorzieningenpakket dient de mensen in het gebied winkels,

uitgaansgelegenheden, recreatie, maatschappelijke en culturele voorzieningen, onderwijs en zorg te bieden. Dit vraagt om:

Afstemming voorzieningen

- Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een voorzieningenstructuur die het mogelijk maakt dat mensen arbeid, zorg, onderwijs en andere activiteiten kunnen combineren. Daarvoor ontwikkelen gemeenten knooppunten van voorzieningen die mensen in staat stellen tot een juiste afstemming en een goede dagindeling te komen.
- Gemeenten gaan lokale functies die onder invloed van schaalvergroting en kwaliteitswensen onder druk staan zodanig combineren en spreiden dat er een complementair aanbod ontstaat (bijvoorbeeld van basisscholen, sportvoorzieningen, recreatie, zorg enzovoort).
- Topvoorzieningen op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en congresfaciliteiten worden geconcentreerd in de steden Groningen en Assen. Deze gemeenten ontwikkelen goed ontsloten locatie met uitstraling waar deze functies in te passen zijn.

Zorgvoorzieningen

- De toenemende vergrijzing zal leiden tot een sterk individuele vraag naar zorg gekoppeld aan zelfstandig wonen. Op lokaal niveau dienen er basisvoorzieningen voor alle burgers toegankelijk te zijn. Het is het noodzakelijk te komen tot intensivering en afstemming van samenwerking in het zorgaanbod. Gemeenten zullen samen met zorginstellingen, woningbouwcorporaties en welzijnsorganisaties plannen ontwikkelen die aan de vraag beantwoorden van doelgroepen als ouderen, gehandicapten en de geestelijke gezondheidszorg. Daarbij moet het ook mogelijk zijn over de gemeentegrenzen heen te kijken en na te gaan in hoeverre regionale samenwerking tot win-win situaties kan leiden.
- De provincies ontwikkelen samen met maatschappelijke partijen zogeheten zorgvisies en nodigen betrokken partijen uit om te komen tot een gezamenlijke invulling.

Sociale invalshoek in plannen

- Bij het ontwikkelen van nieuwbouwplannen en wijkvernieuwingsplannen zullen gemeenten aandacht geven aan de sociale aspecten in de plannen en in het planproces.
- De woningvoorraad in de stedelijke centra worden afgestemd op de veranderingen in de samenstelling van de bevolking.
- Bij de uitvoering van herstructureringsplannen worden aanwezige sociale structuren ondersteund.
- Bij de inrichting van de woonomgeving wordt aandacht besteed aan voorzieningen voor ouderen en jongeren, aan veiligheid en het creëren van mogelijkheden om sociale contacten te leggen.
- De burgers worden bij de planvorming op verschillende schaalniveaus betrokken om in te kunnen inspelen op maatschappelijke eisen en wensen.

Ruimtelijke kwaliteit en identiteit

- De provincies en gemeenten werken aan het versterken van de identiteit van stedelijke milieus en landschappen op basis van gerichte strategie. Zij organiseren maatschappelijke debatten of de gewenste inrichtingen en geven ruimte voor vernieuwend ontwerp en experimenten.
- De geschiedenis van de regio dient zichtbaar te blijven. Bestaande kwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen worden zo op elkaar afgestemd dat nieuwe kwaliteiten worden toegevoegd.
- De openbare ruimte langs de hoofdinfrastructuur krijgt zo'n kwaliteit dat het kan gaan fungeren als regionale identiteitsdrager.
- De regio ziet graag dat gemeenten creatieve ontwerpers en beeldend kunstenaars ingeschakelen bij ruimtelijke ordeningstrajecten en planvormingen voor gebieden en locaties om te komen tot vernieuwende stedebouw, architectuur en ruimtelijke kwaliteit.

Cultureel perspectief

- Het imago van de stad Groningen op het gebied van cultureel moet goed worden onderhouden, maar het moet ook worden versterkt door het stimuleren en organiseren van culturele evenementen, bijzondere tentoonstellingen en experimentele vormen van kunst en architectuur. Van belang is dat cultuur en kunst aansluiting vinden bij de eigen leefomgeving en dat cultuur- en kunstprogramma's

voldoende 'spannend' en vernieuwend zijn. Hier ligt een opgave voor de beide steden Groningen en Assen. Zij zouden een beroep moeten kunnen doen op het Noordelijk Cultureel Fonds voor vernieuwing en experiment, bijvoorbeeld bij de herstructureringsprocessen in wijken.

Hoofdstuk 3 DE REGIONALE PROJECTEN

Het realiseren van de Regiovisie vindt niet alleen plaats door strategische afspraken te maken over de programma's en de ontwerpgegevens voor gemeenten en provincies, maar ook in de vorm van regionale projecten. Deze regionale projecten zijn essentieel voor de regio als geheel. Ze worden rechtstreeks door de regio-organisatie aangestuurd.

Het proces voor ontwikkeling en uitvoering van regio-projecten

De grote regionale projecten doorlopen enkele stadia:

Verkenning

De Stuurgroep geeft opdracht om een te verkennen te verrichten hoe één van de beleidsdoelen van de Regiovisie kan worden gerealiseerd in een project. Het dient te gaan om een project waarmee een regionaal belang in grote mate kan worden gediend. In de geactualiseerde visie worden enkele regionale projecten voorgesteld. De Stuurgroep kan aan de gemeenteraden en de staten voorstellen om nieuwe regionale projecten te benoemen. Er worden middelen uitgetrokken om deze verkenning te verrichten. Er worden nog geen projectuitgaven gedaan die te maken hebben met uitwerking en realisatie.

(Project)studie

De Stuurgroep is bevoegd om op basis van een verkenning een project verder te laten uitwerken tot een niveau dat duidelijk is wat er gedaan moet worden, wat de toegevoegde waarde voor de regio is, welke kosten de uitvoering met zich mee brengt en hoe deze kosten worden gedragen. Er wordt een gelimiteerd budget beschikbaar gesteld (uit het algemene fonds) om zo'n studie te verrichten.

Realisatie

Indien de raden en staten hebben ingestemd met een voorstel van de Stuurgroep voor de uitvoering van een regioproject kan tot realisatie worden overgegaan. In het betreffende voorstel is ook de eventuele financiële bijdrage per deelnemer bepaald en zijn afspraken over externe financieringsbronnen opgenomen.

Zodra de fase van realisatie is bereikt, kan worden overwogen om voor het project een apart uitvoeringsorgaan in het leven te roepen of de uitvoering over te dragen aan een van de regiopartijen of een externe partij.

De besluitvorming over de uitvoering van een regioproject en de benodigde financiële inzet vindt plaats in het kader van een uitvoeringsprogramma van de hele Regiovisie als onderdeel van het meerjareninvesteringsprogramma.

Benoemde Regio-projecten

Fase 1. Verkenning:

- Samenwerking bedrijventerreinen
- Regio-park
- Voorinvesteren in landschap voor verstedelijking

Fase 2:

- Kolibri-OV net
- Maatregelenpakket Bereikbaarheid Assen-Groningen

Fase 3:

- Over de uitvoering van delen van Kolibri en BAG wordt op basis van het Meerjarenprogramma 2005-2009 in februari/maart 2004 een besluit genomen.

3.1 REGIOPROJECT KOLIBRI OV NETWERK

Het Kolibri Openbaar Vervoer Netwerk is een totaalpakket OV-maatregelen voor de gehele regio Groningen-Assen. Naast een bijdrage aan de bereikbaarheidsproblematiek moet het Kolibri-project een aandeel hebben in het verbeteren van het verblijfsklimaat, vooral in de binnenstad en het stationsgebied van Groningen.

Verder is het Kolibri-project van essentieel belang om een structurerende rol te vervullen bij de ruimtelijk-economische ontwikkelingen in de regio. Deze strategische structurerende werking is zowel van belang voor de toekomstige ruimtelijke inrichting van de steden Groningen en Assen als voor de schragende kernen Leek/Roden en Hoogezand-Sappemeer. Omgekeerd kan het ruimtelijk-economisch programma een belangrijke impuls betekenen voor het openbaar vervoer. Voor de overige kernen in de regio vervult het Kolibri OV Netwerk een faciliterende functie.

Het Kolibri-project bestaat uit de volgende elementen:

- Doorkoppelen van bestaande regionale spoorlijnen en frequentieverhoging op de lijn Groningen-Assen.
- Introduceren van een zogeheten light-train op deze lijn.
- Heropenen van de spoorlijn naar Veendam.
- Toevoegen van een aantal stations langs deze lijnen.
- Introduceren van de light-train (het 'vertrammen') op vooralsnog twee OV-assen in de stad Groningen.
- Invoeren van hoogwaardig busvervoer op zware stedelijke en regionale vervoersrelaties.
- Aanleggen van nieuwe transferia in en rond Groningen en Assen.

De kosten van het Kolibri-project worden geschat op in totaal 341 miljoen euro.

Eerste fase Kolibri-project

Samen met het rijk is een verkenningstudie naar de gewenste OV-structuur uitgevoerd. De uitvoering van Kolibri zal gefaseerd plaatsvinden waarbij in de eerste fase het accent ligt op de verbinding Groningen-Assen en de (voedende) verbindingen vanuit de schragende kernen Leek/Roden en Hoogezand-Sappemeer.

De eerste fase bestaat in hoofdlijnen uit de volgende elementen:

- Frequentie in de spoorcorridor Groningen-Assen verhogen in combinatie met de opening van het station Europapark in Groningen.
- Nieuwe stations realiseren aan de lijn Groningen-Assen
Als nieuwe stations zijn Assen-Noord en Assen-Zuid het meest kansrijk. Voorwaarde is wel dat dit gepaard gaat met het ontwikkelen van de gebieden rond de stations.
- Een kwaliteitssprong voor het openbaar vervoer in de stad Groningen realiseren met vooralsnog één lijn met tramkwaliteit (als meest kansrijk de lijn naar Zernike) en de aanleg transferia/OV-knopen als transferpunten voor regionaal busverkeer.
- Aansluitende en voedende voorzieningen voor de hoofdverbindingen vanuit de regio.
Afhankelijk van de keuzes in de Regiovisie en het draagvlak bij vervoerders ligt het in de rede in de eerste fase in te zetten op verbeterde verbindingen naar Roden/Leek (Q-liner) en de treinverbinding naar Hoogezand-Sappemeer met een nieuw station Stadshart.
Daarnaast kan worden onderzocht of Zuidhorn een frequentere verbinding met de stad kan krijgen door de sneltreinen op de verbinding Groningen-Leeuwarden ook in Zuidhorn te laten stoppen. In de tweede fase van Kolibri zullen de treinen op deze lijn ook doorrijden naar station Europapark. Daarnaast is er al een directe busverbinding tussen Zuidhorn en Groningen-Zernike, waarvan de frequentie wellicht kan worden uitgebreid.

Door de spoorverdubbeling naar Sauwerd is op dit traject in principe capaciteit beschikbaar voor frequentieverhoging.

- Enkele relatief kleine, snel te realiseren maatregelen in de regio om het Kolibri-project voor potentiële gebruikers te positioneren
(Te denken valt hier aan het weghalen van kleine infrastructurele knelpunten voor de bus en het geven van een facelift aan stations aan de noordelijke lijnen. Het zijn investeringen van beperkte omvang die de klant zal weten te waarderen en die daarmee de exploitatie positief zullen beïnvloeden.)

De totale kosten voor de eerste fase van het Kolibri-project worden vooralsnog op 165 miljoen euro gesteld.

Uitvoering en financiering

Binnen de regio bestaat een groot draagvlak voor het Kolibri-project. De regio vraagt van het rijk om zich te committeren aan het totaalconcept en het project op zo kort mogelijke termijn in de planstudie-fase van het MIT op te nemen. Zo wordt perspectief geboden op financiering door het rijk. Dit is conform de intenties zoals ze uitgesproken zijn bij de tweede fase van de Zuidelijke Ringweg.

Om de eerste fase van het Kolibri-project te realiseren en een duidelijk signaal naar het rijk af te geven zal - anders dan gebruikelijk is voor MIT-projecten - een substantieel deel van de kosten door de regio zelf worden opgebracht.

Voor dit project wordt een aparte financiële verdeelsleutel tussen de regiopartners overeengekomen die recht doet aan het proportionele belang van de partners. Het aandeel van de provincies voor Kolibri gaat omhoog en gemeenten wordt gevraagd voor projecten in de eigen gemeente een eigen bijdrage van 20 procent te leveren. Het project valt onder de eindverantwoordelijkheid van de Projectdirectie van de Regiovisie. Zie voor een kostenoverzicht de twee bijdragetabellen in Hoofdstuk 6.

Passend binnen het Kolibri-concept, maar qua financiering onafhankelijk ervan wordt bij de aanbesteding van de Noordelijke spoorlijnen ingezet om in 2005/2006 te rijden met nieuw materieel.

Er wordt een financiële strategie uitgewerkt met betrekking tot spreiding van de lasten in de tijd, betalingsmomenten en betalingscondities, indexering en rente, omgaan met onzekerheid en dynamiek. Dit zal in een convenant worden geregeld, al dan niet als onderdeel van het Convenant Regiovisie.

De eerste fase van het Kolibri-project kan niet alleen op een bestuurlijk draagvlak rusten. Het gewicht ervan moet zich ook in de markt bewijzen. Dit vraagt een aanpak met een aanbestedingsstrategie die al vroeg in het verdere planvormingsproces de toets van de markt zoekt. Gerichtte marktconsultatie of een prijsvraagmodel zijn hiervoor passende, te onderzoeken vormen. Het werken aan een functioneel programma van eisen is een eerste voorwaardenscheppende stap. Hierbij zullen relevante ruimtelijke ontwikkelingen langs de tracés en op de OV-knopen worden betrokken. Ook de bevolking en maatschappelijke organisaties worden bij de vervolgstappen betrokken.

Werkwijze

De aansturing van de uitvoering van de werkzaamheden van rijk, provincies en gemeenten vindt plaats vanuit de centrale projectleiding als onderdeel van het Projectbureau:

- fasering van uitvoering van projecten binnen financiële randvoorwaarden
- planning van werkzaamheden
- formulering inzet op deelprojecten
- overleg met betrokken partijen over uitvoering
- regelen medefinanciering door de regio aan deelprojecten
- monitoring van de uitvoering
- organisatie van ketenbenadering van de mobiliteit binnen in regio (afstemming maatregelen voor infrastructuur, Kolibri, afstemming vervoerwijzen, flankerend beleid)
- uitwerking van projecten door verantwoordelijke partijen met een kwartaalrapportage van de voortgang aan het Projectbureau

Middelen

- kosten 1e fase 165 miljoen euro
- kosten 2e fase 176 miljoen euro
- aandeel rijk p.m.
- aandeel regio p.m.

3.2 REGIOPROJECT MAATREGELENPAKKET BEREIKBAARHEID ASSEN-GRONINGEN (BAG)

Het afwikkelingsniveau op de T-structuur optimaliseren en het Kolibri OV-Netwerk (op tijd) realiseren zijn samenhangende speerpunten om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren. Voor de hoofdwegenstructuur gaat het om het completeren en optimaliseren van verschillende schakels en het beter benutten van de bestaande infrastructuur.

Een middel om dit te bereiken is meer dan in het verleden in te zetten op (tijdelijke) benuttingsmaatregelen in combinatie met een dynamisch verkeersmanagement. Aandachtspunt hier is de uitwisseling tussen de stedelijke en de hoofdwegenstructuur. Een oplossing kan mogelijk worden gevonden door de verkeersdruk op het ringwegennet van Groningen evenwichtiger te verdelen.

Het integrale maatregelenpakket voor de agglomeratie Groningen is indertijd verbreed naar de regio Groningen-Assen. Voor wat betreft de regionale maatregelen is aansluiting gezocht bij het Bereikbaarheidsprofiel Noord-Nederland. Dit is een zogeheten landsdelige uitwerking van het (concept-) Nationaal Verkeers- en VervoersPlan (NVVP) / Nota Mobiliteit.

Bij het samenstellen van de lijst project is onderscheid gemaakt tussen:

- maatregelen voor het optimaliseren van de (inter)nationale transportassen
- maatregelen voor het optimaliseren van de bereikbaarheid van de economische kernzones
- maatregelen binnen de economische kernzones zelf

*Projecten BAG-pakket voor het stedelijke netwerk Groningen–Assen (2004 – 2020)
(bedragen in miljoenen euro's)*

maatregelen (inter)nationale transportassen

hoofdwegennet

A7 /Zuidelijke Ringweg eerste fase ter aanvulling Langman-maatregelen (o.a. bypasses Zuidelijke Ringweg, Euvelgunne-tracé, tunnels Julianaplein en aansluiting Laan Corpus den Hoorn	275
--	------------

maatregelen bereikbaarheid economische kernzones

hoofdwegennet

A28	Assen-Groningen, benuttingsvariant binnen bestaand profiel	30
N33	Assen-Zuidbroek, structurele aanpak verkeersveiligheidsknelpunt door verdubbeling c.q. rijbaanscheiding	75
N33/A28	Assen-Zuid, reconstructie knooppunt i.c.m. ontwikkeling kantorenlocatie	12,5
N34	Anloo-De Punt, aanpak verkeersonveiligheid	10

maatregelen binnen de kernzones

doorstroming toeleidende wegen

A7	Leek – Groningen, betere benutting binnen bestaand profiel	30
N355	Zuidhorn-Groningen, capaciteitsuitbreiding	10
N355	Zuidhorn-Groningen, omlegging Zuidhorn	24,7
N361	Winsum-Groningen, capaciteitsverhoging en verbetering leefbaarheid dorpen (afhankelijk uitkomsten MER)	43
N372	Leek-A7, capaciteitsverhoging	5
N372	(deel) westelijke omlegging Leek dan wel 0+-variant (afhankelijk van uitkomsten MER)	15
N372	Roden-Peize–A7, inclusief transferium Hoogkerk maatregelen Peizermade capaciteitsuitbreiding en ontsluiting transferium/bedrijvenpark	12,5

doorstroming ringwegennet Groningen

N370	westelijke ringweg,ongelijkvloers maken aansluiting Hoendiep	13
N370	westelijke ringweg, optimaliseren aansluiting noordelijke-westelijke ringweg	7
N370	westelijke ringweg Groningen, aanpak noordelijke deel	51
N370	noordelijke ringweg, ongelijkvloers maken aansluiting Bedumerweg in combinatie met aanpak Noordzeebrug	22

doorstroming hoofdwegenstructuur Assen

optimaliseren Noord-Zuidroute	15
verdubbeling Europaweg-Zuid, -West en -Noord	15

openbaar Vervoer

ontwikkeling en ontsluiting stationsgebied Groningen	7,5
aanleg transferia (o.a. Haren)	7,5

fietsroutes

aanleg superfietsroutes van en naar Groningen en Assen	7,5
--	------------

flankerend beleid

totaal	687,7
--------	--------------

In totaal is er 688 miljoen euro nodig voor dit pakket infrastructurele verbeteringsmaatregelen voor de periode tot 2020. Hiervan heeft 432 miljoen euro betrekking op rijksinfrastructuur en 296 miljoen euro op regionale en lokale infrastructuur. De bijdrage van de regio is begroot op 160 miljoen. Vanuit het Regiofonds wordt 50 miljoen bijgedragen.

Werkwijze

De coördinatie van de uitvoering van de werkzaamheden van rijk, provincies en gemeenten vindt plaats vanuit de centrale projectleiding als onderdeel van het Projectbureau:

- plannen van werkzaamheden binnen financiële randvoorwaarden
- formuleren inzet op deelprojecten
- overleggen met betrokken partijen over uitvoering
- monitoren van de uitvoering
- organiseren van een ketenbenadering van de mobiliteit binnen de regio (afstemming maatregelen voor infrastructuur, Kolibri-project en flankerend beleid)
- uitwerken en uitvoeren van projecten door verantwoordelijke partijen met verantwoording over de voortgang aan het Projectbureau

Middelen

- totale investeringen 687 miljoen euro
- aandeel rijk 446 miljoen euro
- aandeel regio 160 miljoen euro
- aandeel derden 22 miljoen euro
- vanuit Regiofonds 50 miljoen euro

3.3 REGIOPROJECT SAMENWERKING REGIONALE BEDRIJVENLOCATIES

De regio staat voor de opgave om de economische ontwikkeling te accommoderen met onder andere het realiseren van enkele regionale bedrijvenlocaties. Het regionaal aanbod dient zodanig gevarieerd te zijn dat het de marktvraag kan bedienen.

De regionale samenwerking heeft betrekking op de volgende zaken:

- afstemming van de planning van het aanbod op de marktvraag
- afspraken over de typering van de gewenste aanbod per locatie
- afspraken over de fasering van de ontwikkeling van de locaties
- afspraken over gezamenlijke exploitatie van de regionale bedrijvenlocaties
- ontwikkelen van een beheersorganisatie per locatie (bedrijventerreinmanagement)
- samenwerking met de NOM voor regionale promotie en acquisitie van bedrijven

Er zijn veel voordelen van een dergelijke regionale samenwerking verbonden:

- vermindering van risico's van afzonderlijke locaties en het voorkomen van overaanbod
- verbetering van het regionale aanbod
- verminderde en gedeelde risico's bij inrichten van locaties voor specifieke marktsegmenten
- verbetering van het optreden richting marktpartijen
- optimale ambtelijke inzet op ontwikkelingsproces en oplossen van knelpunten

De samenwerking kan resulteren in een zelfstandig functionerend regionaal orgaan voor ontwikkeling, exploitatie en beheer van bedrijventerreinen dat in staat is marktgericht te opereren tussen overheid en bedrijfsleven en de belangen van beide kan waarborgen.

Op termijn kan de samenwerking worden uitgebreid met het inpassen van de ontwikkeling van Groningen Airport Eelde (vastgoedontwikkeling op het voorterrein, acquisitie van luchthaven-georiënteerde bedrijven) en de participatie in vastgoedontwikkeling ten behoeve van bedrijfsgebouwen en kantoren voor speciale doelgroepen.

Werkwijze

Samenwerkingspartijen zijn de provincies Groningen en Drenthe, de gemeenten Groningen, Assen, Leek, Noordenveld, Hoogezand-Sappemeer, Tynaarlo en de NOM. De gemeenten treden op als projectverantwoordelijken.

In opdracht van de stuurgroep coördineert het projectbureau de uitvoering van de volgende werkzaamheden:

- betrokken partijen organiseren rond de samenwerkingsdoelen
- een samenwerkingsovereenkomst tot stand brengen tussen de potentiële samenwerkende partijen
- op termijn een zelfstandig functionerende regionaal orgaan oprichten voor de ontwikkeling, exploitatie en beheer van bedrijventerreinen
- eventueel regelen van medefinanciering door de regio aan deelprojecten
- monitoring van de uitvoering
- uitwerken en uitvoeren van projecten door verantwoordelijke partijen met verantwoording over de voortgang aan het Projectbureau

Middelen

- middelen regio p.m.

In de afgelopen jaren is er een start gemaakt om te komen tot een afspraak over de samenwerking aan de exploitatie van regionale bedrijventerreinen. De voortgang van dit project is de afgelopen periode echter gestagneerd. Dit heeft te maken met het ontbreken van voldoende helderheid over de gezamenlijke koers. Inmiddels is de draad weer opgepakt. Eind 2003 zullen voorstellen over de verdere aanpak van dit project aan de Stuurgroep ter besluitvorming worden voorgelegd. Inzet is de economische noodzaak om te zorgen voor kwalitatief goede bedrijvenlocaties langs de T-structuur en de noodzaak om te komen tot niet-vrijblijvende afspraken.

3.4 REGIOPROJECT VOORINVESTERINGEN IN LANDSCHAP VOOR VERSTEDELIJKING

Binnen de regio wordt de verstedelijking gebundeld bij de steden Groningen en Assen en in de schragende kernen Leek/Roden en Hoogezand-Sappemeer. De ruimteclaims voor woningbouw die daaruit voortkomen zijn groot en kunnen op termijn nog toenemen als de Zuiderzeelijn een feit geworden is.

Een groot deel van de regionale opgave wordt gesitueerd op locaties die vanuit de markt wensen op dit moment minder aantrekkelijk zijn. Om de achterstand ten opzichte van de aantrekkelijker locaties op te vangen zal er een voorinvestering in het landschap moeten plaatsvinden, voorgesorterd op de woningbouw. Dit kan bijvoorbeeld door op voorhand waterpartijen en beplanting aan te leggen, wat die gebieden een nieuwe en aantrekkelijk identiteit verschaft.

Investerings in landschap voor (toekomstige) woningbouw zijn in elke geval aan de orde bij de volgende projecten:

Groningen-Meerstad

Bij Groningen is het plan Meerstad in voorbereiding. Dit betreft een grootschalige ingreep in het landschap, waarbij er een combinatie wordt gezocht tussen woningbouw, bedrijvigheid, natuurontwikkeling en waterbeheer en recreatie. Deze ontwikkeling vergt een forse investering vanuit meerdere partijen en heeft vanwege het grootschalig karakter en de benodigde voorinvesteringen een risico. Vanwege het belang van deze grote locatie voor de regio dient bezien te worden in hoeverre deze risico's kunnen worden gespreid en gedragen over de regiopartners.

Eelderwolde/Ter Borch

De gemeente Tynaarlo ontwikkelt op basis van de regiovisie uit 1998 de woon- en werklocatie Ter Borch aan de rand van de stad Groningen, met een groen-stedelijk karakter. De noodzakelijk landschappelijke inpassing en randvoorwaarden die vanuit natuur en water worden gesteld betekenen dat de ontwikkeling op deze locatie gepaard gaat met forse extra investeringen.

De ontwikkeling van nieuwe landschappen bij Groningen en Hoogezand-Sappemeer drager er aan bij dat de recreatieve druk op kwetsbare landschappen kan worden afgeleid.

Zuidzijde Locatie Hoogezand-Sappemeer

De inzet van het project is een noodzakelijk versterking van de positie van de gemeente op de woningmarkt. De gemeente ontwikkelt daarvoor een nieuwe landschapsstructuur ten zuiden van Hoogezand-Sappemeer door de aanleg groenzones die aansluiten op de bestaande veenkoloniale structuur, maar daar ook nieuwe identiteit aan toevoegen, realisatie van nieuwe waterpartijen en een vaarverbinding vanaf het Zuidlaardermeer naar Oost-Groningen. In het gebied zal worden geëxperimenteerd met nieuwe vormen van ruimtegebruik voor wonen, werken en recreatie. Het project past eveneens bij de uitvoering van de agenda van de Veenkoloniën.

De locatie ten zuiden van Hoogezand-Sappemeer hoort tot de locaties waarvan verwacht wordt dat opbrengsten uit verstedelijking in de eerste jaren negatief zullen uitvallen.

Werkwijze

De projectmatige aanpak van de landschapsbouw en verstedelijking bij de stedelijke centra vind in eerste instantie plaats door de betreffende gemeenten zelf, veelal in samenwerking met de buurgemeenten en de provincies. De uitkomsten van de planuitwerkingen en daarbij behorende financiële kader, met onderbouwing van eventuele benodigde regio-inzet, wordt ter behandeling aan de stuurgroep van de Regio voorgelegd,

De regionale inzet zal bestaan uit:

- het zoveel mogelijk gezamenlijk dragen van de onevenredig op de begroting drukkende voorinvesteringen op locaties waar de regionale taakstelling voor woningbouw wordt gerealiseerd;
- het verkennen en zo mogelijk invoeren van een systematiek van grondbeleid binnen de regio, waarmee de risico's van de investeringen kunnen worden verminderd en er een verevening tussen winst en verlieslocaties kan ontstaan.

Middelen

Vooralsnog wordt op de meerjarenbegroting een regionale investeringsbijdrage van 50 miljoen euro gereserveerd. De wijze waarop de middelen zullen worden ingezet zal nader uitgewerkt worden. Overwogen wordt om een zogeheten revolving fund op te zetten waarbij afspraken worden gemaakt om middelen bij daadwerkelijke exploitatie van het gebied naar de regio terug te laten vloeien.

3.5. REGIO-PARK

Het is een regionale verantwoordelijkheid om de kwaliteiten in het landelijk gebied onder druk van doorgaande verstedelijking te waarborgen. Op regionaal niveau wordt een regiopark gestalte gegeven overeenkomstig de intenties van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. De ontwikkeling van een regiopark krijgt gestalte in de volgende deelprojecten:

Regionaal Landschapsontwikkelingsplan (LOP)

Het op te stellen regionaal landschapsontwikkelingsplan vormt een integrale ontwikkelingsstrategie voor het landelijk gebied binnen de regio en biedt een kader voor de uitvoeringsactiviteiten van provincies en gemeenten binnen de regio en in de onderscheiden deelgebieden. Inzet is te bereiken dat:

- de kwaliteit en diversiteit van landschappen, die de regio zo uniek maken, te bewaken en nieuwe ontwikkelen daarop af te stemmen;
- er samenhang en functiecombinaties ontstaan tussen watersysteem, natuurontwikkeling, landbouw en recreatiefaciliteiten.

Dit LOP neemt de uitvoering van gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's van de deelgebieden niet over maar zet ze in regionaal perspectief. Met voorstellen voor de strategie van functies per gebied en de ontwikkeling van een aanvullende financieringsinstrumentarium kan er ook een impuls voor deelgebieden van uit gaan.

Realisatie groen-blaauwe zones

Projectmatige aanpak van de groen-blaauwe zones van Eelder- en Peizerdiep/Reitdiep, Drentse Aa/Hunze en Middag-Humsterland door het bundelen en combineren van maatregelen en prioritering van middelen die leiden tot een effectieve en efficiënte uitvoering van de regionale opgaven voor het groen-blaauwe netwerk. Het project leidt tot het:

- doorkoppelen regionale watersystemen, inpassing waterberging
- uitvoeren en doorkoppelen Ecologische Hoofdstructuur
- inpassing waterberging
- ontwikkeling meren en uitbouw vaarrecreatiesysteem naar oostelijke richting

Gebiedsgerichte projectontwikkeling

Gebiedsgerichte beleidsuitvoering in de gebieden Eelder- en Peizerdiep, Drentse Aa, Reitdiepzone en Midden Groningen.

Waar een transformatie in het ruimtegebruik wordt verwacht als gevolg van ontwikkelingen in de landbouw worden de mogelijkheden aangegrepen om te komen tot een ontwikkelingsgerichte aanpak, waarbij in samenwerking met marktpartijen en maatschappelijke instellingen het landschap een nieuwe impuls krijgt met functiecombinaties en nieuwe functies (waaronder landschappelijk wonen).

Werkwijze

Samenwerkingspartijen zijn:

- de provincies Groningen en Drenthe
- alle twaalf gemeenten in de regio
- de waterschappen
- het ministerie van LNV
- het ministerie van V en W
- het ministerie van VROM
- de volgende maatschappelijke organisaties: het NLTO, het Recreatieschap, Natuurmonumenten, dan wel een vertegenwoordiging van de Groene Coalitie

Het project bestaat uit drie onderdelen, waarvan de ontwikkeling van het regionaal landschapontwikkelingsplan en de ontwikkeling van groen-blaauwe zones op regionaal niveau worden aangestuurd.

In opdracht van de stuurgroep coördineert het projectbureau de uitvoering van de volgende werkzaamheden:

- betrokken partijen organiseren rond de samenwerkingsdoelen
- een samenwerkingsovereenkomst tot stand brengen tussen de potentiële samenwerkende partijen
- eventueel regelen van medefinanciering door de regio aan deelprojecten
- monitoring van de uitvoering
- uitwerken en uitvoeren van projecten door verantwoordelijke partijen met verantwoording over de voortgang aan het Projectbureau

De gebiedsgerichte projectontwikkeling binnen de gebieden van Eelder- en Peizerdiep, Drentse Aa, Reitdiepzone en Midden Groningen vindt plaats door voorzetting van de huidige gebiedsgerichte samenwerkingsverbanden, waarin de provincies het voortouw hebben.

Een ontwikkelingsgerichte aanpak, waarbij in samenwerking met marktpartijen en maatschappelijke instellingen het landschap een nieuwe impuls krijgt met functiecombinaties en nieuwe functies (waaronder landschappelijk wonen) kan op basis de uitkomst van een pilot-aanpak voor een deelgebied worden uitgewerkt voor het hele regiovisiegebied.

Het is aan de stuurgroep ter beoordeling of bijsturing van de uitvoering wenselijk is indien op basis van de voortgangsrapportages over de deelgebieden blijkt dat zich ontwikkelingen voordoen die afwijken van het gemeenschappelijke kader.

Middelen

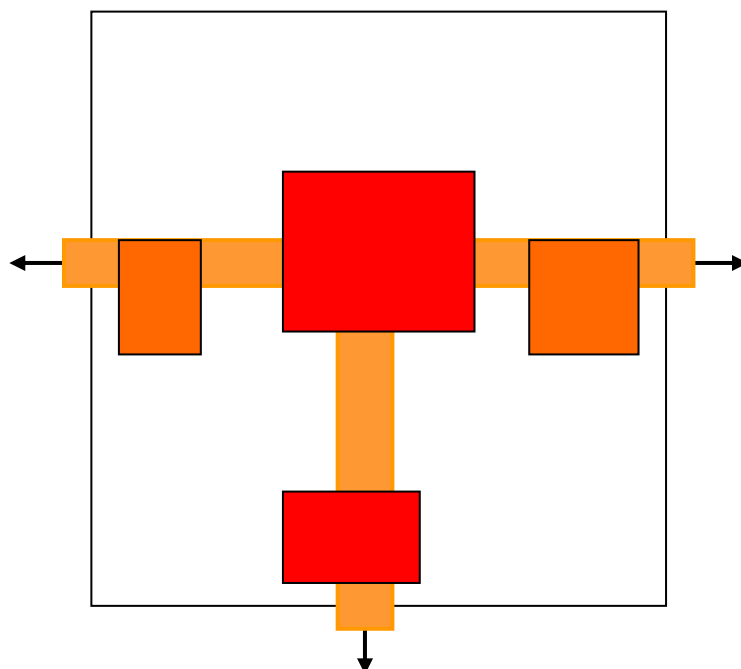
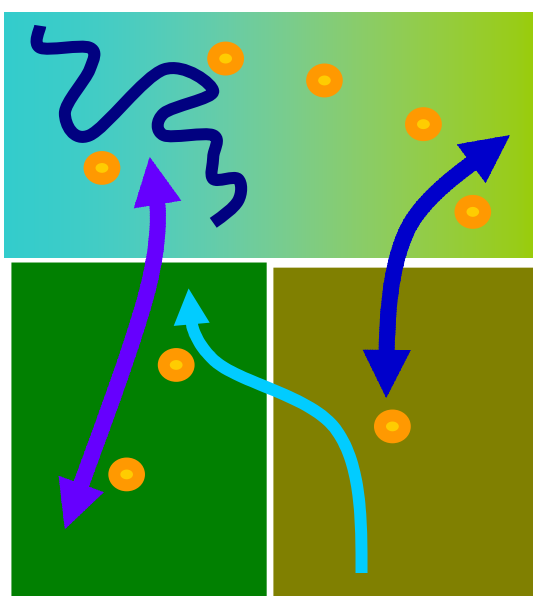
- middelen regio: p.m.
 - er wordt vooralsnog van uitgegaan dat het combineren van de inzet van partijen die investeringsvoornemens hebben in de regio er een eerste aanzet van uitvoering van het regiopark mogelijk is
 - de samenwerkende partijen onderzoeken aanvullende financieringsinstrumenten en de mogelijkheden van gezamenlijk grondbeleid voor het landelijk gebied in de regio
-

Hoofdstuk 4. DE ONTWERPOPGAVEN VOOR STEDEN EN GEBIEDEN

De keuzes die in deze Regiovisie zijn gemaakt, de programma's voor de steden en het landelijk gebied en de koersen voor deelgebieden en kernen vormen de basis van de planvorming door de provincies en gemeenten. In dit hoofdstuk worden deze opgaven verder uitgewerkt tot ontwerpogaven. Dit gebeurt aan de hand van een indeling die gebaseerd is op de hoofdstructuur van de visie:

- de T-structuur met de vier concentratiegebieden van wonen en werken
- de landschappen in de vorm van de kwadranten en de kernen die daar binnen liggen

Per onderdeel wordt steeds begonnen met een beschrijving van kwaliteiten, kansen en problemen. Vervolgens is aangegeven welke rol en welke ambitie de Regiovisie op dit punt nastreeft in de vorm van puntsgewijs geformuleerde ontwerpogaven. Bij het onderdeel uitvoering is steeds de verantwoordelijke 'trekker' aangegeven en worden de partijen genoemd waarmee nauw samengewerkt moet worden.

Procedure

De gemeenten, provincies en waterschappen gaan de opgaven en de projecten uitwerken. Ze zullen ze toetsen op haalbaarheid binnen de gestelde randvoorwaarden, ruimtelijke en financiële mogelijkheden. Bij een aantal gemeenten zullen deze uitwerkingen leiden tot concept-structuurvisies.

De afspraak is dat de uitwerkingen aan de Stuurgroep worden voorgelegd. De Regiovisie fungeert als toetsingskader om de uitwerkingen van de ontwerpogaven van gebieden, steden en kernen en van de regioprojecten te toetsen aan de gezamenlijke visie. Er kan aanleiding zijn om de gemeenten voorstellen te doen voor aanpassing of afstemming.

Anderzijds kunnen de uitkomsten van gemeentelijke uitwerkingen en de stand van zaken rond regioprojecten redenen zijn om keuzes in de visie te herzien, programma's aan te passen of opgaven tussen partners uit te wisselen. Ontwikkelingen in het ene programma kunnen ook aanleiding zijn om een ander programma aan te passen. Zo hebben bijvoorbeeld veranderingen in de mobiliteitscijfers hun uitwerking op de woningbouw. De risico's en consequenties van de alternatieven zullen uiteraard terdege doorgerekend worden.

Deze aanpak maakt een wisselwerking mogelijk tussen de uitwerkingen op lokaal niveau en de visievorming op regionaal niveau. Op deze manier krijgen zowel de regionale als de gemeentelijke visievorming een cyclisch karakter.

Op basis van informatie over de uitvoering van de programma's, ontwerpgegevens en projecten wordt jaarlijks in de Stuurgroep de voortgang besproken en beoordeeld of de uitvoering van de Regiovisie op koers ligt of dat een aanpassing wenselijk is.

A. HET STEDELIJK GEBIED

STEDELIJK GEBIED GRONINGEN-HAREN

(INCL. EELDERWOLDE/TER BORCH EN MEERSTAD)

De grootste concentratie op het gebied van wonen, voorzieningen en werken in de regio is te vinden rond het hart van de T-structuur in de stad Groningen. Hier bevindt zich de knoop van het stedelijk netwerk. Tegelijk is het de plek waar de verschillende landschapstypen aan elkaar grenzen. Het is een conglomeraat met het grootstedelijke milieu van de stad Groningen en daaromheen de meer groene stedelijke en suburbane milieus van de nieuwe uitbreidingswijken aan de west- en de oostkant van de stad en het dorp Haren in het zuiden.

Groningen is de grootste stad van Noord Nederland. Met 177.300 inwoners en 129.000 arbeidsplaatsen vormt de stad de spil in de regio Groningen-Assen. Een dynamische, levendige studentenstad met een binnenstad om te winkelen en uit te gaan en topvoorzieningen op velerlei gebied:

- cultuur: Groninger Museum, Stadsschouwburg, Oosterpoort en Martiniplaza
- gezondheidszorg: AZG en Martiniziekenhuis
- onderwijs: RUG en Hanzehogeschool
- sport: een groot aantal sportparken, Kardinge en – over enige tijd – het nieuwe stadion Euroborg

De afgelopen jaren heeft de stad de werkloosheid behoorlijk kunnen terugdringen, maar het blijft een bron van zorg in het gemeentelijk beleid. De groei van de werkgelegenheid wordt gedomineerd door de dienstverlening terwijl de inzet op de kansrijke groeisectoren als ICT en de zogeheten life-sciences verder ontwikkeld wordt. De revitalisering van verouderde bedrijventerreinen wordt ter hand genomen.

De woningbouwproductie en de grotere afstemming tussen vraag en aanbod heeft ervoor gezorgd dat de stad sinds 1997 flink is gegroeid. Nieuwe uitbreidingen aan vooral de westzijde van de stad boden aantrekkelijke, groen-stedelijke, woonmilieus voor midden- en hogere inkomensgroepen.

Tegelijkertijd is de wijkvernieuwing op gang gekomen. In veel wijken uit de jaren vijftig en zestig zijn de resultaten van deze verbeteringen te zien. Toch blijft er nog heel wat te doen. Op dit moment wordt gewerkt aan de wijk Vinkhuizen. Daarnaast zijn er de zogeheten transformatie-opgaven waarbij gebieden van functie veranderen. Bedrijfsterreinen worden veranderd in woongebieden of er vindt functiemenging plaats zodat een kwaliteitsimpuls voor de stad het resultaat is.

Het werken aan de bereikbaarheid van Groningen en daarmee van de regio blijft van groot belang. Naast maatregelen om de grootste knelpunten rond de autobereikbaarheid te verbeteren zoals ter plaatse van de beide snelwegen in de stad en direct rond de binnenstad blijft de inzet op het stimuleren van het fietsgebruik en het openbaar vervoer onverminderd doorgaan. Het snel realiseren van een aantal onderdelen van het Kolibri-project is daarbij dringend gewenst.

Groningen is een stad met een sterke identiteit. Een stedelijke uitstraling en allure, met bijzondere gebouwen en pleinen. Maar ook een stad met een sterke binding met haar omgeving. Verschillende landschappen komen bij de stad bij elkaar:

- de Hondsrug met de kern Haren
- de Hunze en de Drentsche Aa die via de stad samen het Reitdiep vormen
- het natuurontwikkelingsgebied van de Eelder- en Peizermaden
- de Ecologische Hoofdstructuur aan de westkant van de stad in de richting van het Reitdiep

- de Koningslaagte en de toenadering tussen Meerstad en Midden-Groningen aan de oostkant

Haren heeft als tweede kern binnen dit gebied een sterke eigen identiteit. De ligging op de Hondsrug met aan weerszijden de beekdalen van de Hunze en de Drentsche Aa, de recreatieve gebieden in de omgeving en de nabijheid van de stad Groningen hebben ervoor gezorgd dat zich hier een aantrekkelijk, statusrijk woonmilieu en goed voorzieningenniveau heeft ontwikkeld.

De nabije ligging en hechte relatie met de stad zorgen in Haren voor een flinke marktdruk als het gaat om wonen en werken. De positie van het dorp tussen de A28 en de spoorlijn biedt goede perspectieven voor nieuwe ontwikkelingen. Van essentieel belang is dan wel dat de kwaliteiten die verantwoordelijk zijn voor het hoogwaardige woon- en werkmilieu, zorgvuldig worden bewaakt.

Algemene ontwerp- en beheeropgaven

- tot 2020 in het gebied in en rond Groningen een woningbouwopgave van in totaal 27.400 woningen realiseren en de bestaande woningvoorraad zorgvuldig beheren (Tegelijkertijd zullen er 10.400 bestaande woningen gesloopt worden zodat de toevoeging aan de woningvoorraad 17.000 woningen bedraagt. De woningen zullen in verschillende soorten stedelijke woonmilieus worden gebouwd. Globaal de helft hiervan komt in het bestaande stedelijk gebied.)
- het deel van de opgave voor de groene stedelijke woonmilieus aan de zuidkant van de stad (Ter Borch en Haren) bedraagt circa 3600 woningen, waarvan 1200 in Ter Borgh en 2400 in Haren. (Bij het zoeken naar geschikte woningbouwlocaties speelt de relatie met de stad Groningen en de aansluiting op het Kolibri OV-Netwerk vanzelfsprekend een belangrijke rol maar daarnaast gaat het in het bijzonder om het vinden van goede inpassingen en het realiseren van gevarieerde hoogwaardige woonmilieus in het totale gebied).
- voor de periode na 2020 een voorlopige zoekruimte reserveren voor zo'n 10.000 woningen (Rekening moet worden gehouden met een extra aantal ten gevolge van de herstructurering.)
- voortzetting van de wijkvernieuwing en herstructurering t.b.v. een kwaliteitsverbetering van de bestaande woningvoorraad
- werken aan binnenstedelijke vernieuwing door transformatie en verdichting van het bestaand stedelijk gebied en tegelijkertijd het verdunnen en 'vergroenen' van sommige stedelijke ruimten tot attractieve stedelijke woonmilieus
- inpassing van 270 hectare bedrijventerreinen (naast de terreinen Eemspoort en Westpoort) tot 2020 en een zoekruimte reserveren voor circa 180 hectare bedrijventerrein na 2020
- circa 300.000 m² kantooruimte realiseren bij de multimodale knooppunten voor de periode tot 2020 en het reserveren van nog eens 200.000 m² vanaf 2015
- intensiveren van enkele te handhaven en te ontwikkelen bedrijvenlocaties gericht op het faciliteren van commerciële en maatschappelijke dienstverlening
- revitaliseren van oude bedrijventerreinen en bedrijventerreinmanagement
- ontwikkelen van de binnenstad als centrum van de regio met een sterke, goed bereikbare, winkel- en uitgaansconcentratie en in de stad topvoorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs, medische sector, sociale sector, vrije tijd en sport
- ontwikkelen van intensiveringzones met combinatie van wonen, werken, voorzieningen aan de stedelijke hoofdinfrastructuur en op nieuwe OV-knopen van hoogwaardige vervoersverbindingen (De zones en OV-knopen worden zorgvuldig afgestemd op de lijnvoering van het Kolibri OV-Netwerk en krijgen een grootstedelijk karakter met hoge dichtheden, forse bouwhoogten en uitstralende architectuur en stedenbouw. Het gaat om het Stationsgebied Zuidzijde, Euroborg en de Eemskanaalzone.)
- de capaciteit en de doorstroming van de hoofdverkeersstructuur optimaliseren
- voortzetten van het stimuleren van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer
- inpassen van het tracé voor de Zuiderzeelijn en het ontwikkeling van de OV-knoop Stationsgebied

- het landschap ‘voorsorteren’ op stedelijke uitleg voor wonen, werken, natuurontwikkeling en recreatie aan de oost- en zuidoostzijde van de stad met een goede aansluiting op de stad en een goede ontsluiting via het Kolibri OV-Netwerk (Samen met de gemeente Slochteren worden in Meerstad stedelijke, groen-stedelijke en landelijke woonmilieus gerealiseerd in combinatie met recreatie en waterbergingsmogelijkheden.
- versterking van de ecologische relaties tussen stad en landschap
- vergroting van de samenhang in de stedelijke waterstructuur en optimaliseren van de natuurlijke relatie met de beekdalen
- ontwikkelen van nieuwe woon- en werklocaties (Ter Borch, Kranenburg-Zuid, Westpoort) aan de zuidwestzijde van de stad in samenhang met de te ontwikkelen Ecologische Hoofdstructuur, het natuurontwikkelingsgebied van de Eelder- en Peizermeden en de inpassing van het watersysteem. Een zeer goede overgangssituatie in landschappelijk, natuurwetenschappelijk en hydrologisch opzicht naar de aangrenzende ecologische hoofdstructuur is noodzakelijk om negatieve beïnvloeding van waarden en potenties te vermijden.

Ontwerpopgaven voor Haren:

- ontwikkeling van Haren als groene woonkern met een sterke eigen identiteit en het op peil houden van het voorzieningenniveau
- aan de Nesciolaan een toplocatie voor bedrijven van in totaal 20 hectare realiseren
- de relaties met en begrenzingen van Groningen en Haren bepalen ten opzichte van de omringende cultuurhistorische landschappen en ruimte bieden voor een ‘dooradering’ van het watersysteem en voor ecologische verbindingen
- reserveren voor de Zuidtangent, inpassen ervan in de ontsluitingstructuur van Haren en het aanpassen van de ontwikkelingsmogelijkheden
- beter functioneel en ruimtelijk benutten van de stationslocatie Haren

Uitvoering

- De gemeente Groningen stelt een structuurplan op voor de periode tot 2010. Dit zal zijn voorzien van een meerjarenprogramma waarin de opgaven vertaald worden in ruimtelijk/functioneel beleid en concrete acties. Voor de periode na 2010 worden de ontwikkelingsrichtingen en reserveringsgebieden aangegeven in nauwe afstemming met de omliggende gemeenten.
- Het hieruit voortvloeiende integrale jaarprogramma en de sectorale jaarprogramma’s op het gebied van; wonen, werken, verkeer en vervoer, voorzieningen en leefomgeving (landschap, natuur, ecologie) worden aan de regio voorgelegd.
- De gemeente Haren vertaalt haar opgave in een structuurplan voor het totale grondgebied.
- De gemeente Haren ontwerpt samen met de gemeente Groningen en de provincie Groningen een toekomstvisie voor het gebied Haren-Noord. Het Landschaps Ontwikkelings-Plan (LOP) vormt hiervoor een eerste onderdeel.
- De gemeente Tynaarlo ontwikkelt samen met de gemeente Groningen de woningbouwlocatie Ter Borch en het bedrijventerrein Kranenburg-Zuid.
- Meerstad wordt als woon- en werklocatie samen met de gemeente Slochteren, de provincie Groningen, het DLG, het Waterschap Hunze en Aa’s en marktpartijen uitgewerkt en uitgevoerd.

STEDELIJK GEBIED ASSEN

Op het Drents Plateau rond Assen ontspringen beken die tot de stroomdalen van de Drentsche Aa en het Peizerdiep behoren. Samen met de esdorpen, de heidevelden en de bossen geven ze vorm aan het aantrekkelijk landschap rond de stad. Door de aanwezigheid van de groene longen, die zich tot diep in de stad doorzetten, is Assen een stad in het groen. Hierdoor wordt een hoogwaardig woonklimaat geboden aan alle doelgroepen.

Een groot deel van Noord- en Midden-Drenthe is voor werkgelegenheid en voorzieningen georiënteerd op Assen. In de stad is het provinciaal bestuur van Drenthe gevestigd en er zijn er een groot aan-

tal vestigingen van rijkskantoren, regionale hoofdvestigingen van commerciële en maatschappelijke diensten en een omvangrijk defensie-onderdeel. Het TT circuit geniet internationale bekendheid.

De ligging aan de A28 en de spoorlijn Zwolle-Groningen in de poot van de T-structuur biedt de stad een aantrekkelijke omgeving voor bedrijven. Deze gunstige positie is de afgelopen zichtbaar geworden in een voortdurende groei van de werkgelegenheid en het aantal inwoners.

Assen is ruim opgezet rond een compact centrum met aantrekkelijke natuur in de directe omgeving. De stad is daarmee ook aantrekkelijk voor mensen die ruim willen wonen op korte afstand van Groningen.

Ontwerp- en beheeropgaven

- tot 2020 binnen de gemeente totaal 10.400 woningen realiseren in stedelijke en groenstedelijke woonmilieus en de bestaande woningvoorraad zorgvuldig beheren (Tegelijk zullen er 2.000 woningen worden gesloopt zodat de toevoeging 8.400 woningen bedraagt.)
- ontwikkelen van 260 hectaren gemengde bedrijvenlocaties en 160.000 m² kantoorruimte, waarvan 80.000 in het stationsgebied
- komen tot een ruimtelijke ontwikkeling die het mogelijk maakt de gestelde opgave tot 2020 te realiseren en tegelijkertijd voldoende ruimte te reserveren voor een voortgaande ontwikkeling na 2020
(Bij de planvorming moet rekening worden gehouden met zowel een mogelijk gewenste versnelling als met eventuele vertraging bij het realiseren van de opgave.)
- in het centrum en in bestaand stedelijk gebied inzetten op het transformeren van de suburbane ruimtelijke structuur en woon- en werkmilieus tot een substedelijk milieu
(Dit kan onder andere worden bereikt met een intensievere benutting van de ruimte, verdichting en functiemenging op knopen van de HOV-tracés en de stedelijke hoofdinfrastructuur, zoals de OV-as Kloosterveen en de kruisingen van de Europaweg.)
- de stedelijke ontwikkeling richten op de benutting van de ligging aan bestaand spoor - rond het bestaande station en mogelijk twee nieuwe aanvullende stations bij Assen-Noord en Assen-Zuid - en de OV-tracés
(Op termijn zou ook de ontwikkeling van nieuwe tracés van hoogwaardige vervoerssystemen gestalte kunnen krijgen.)
- vergroten van de capaciteit van de stedelijke hoofdinfrastructuur en een goede ontsluiting van de stedelijke uitbreiding aan de westzijde gericht op het centrum en richting Groningen via de A28
- faciliteren van ontwikkeling van voorzieningen voor lokaal en regionaal niveau, zoals HBO-onderwijs en culturele voorzieningen
- zodanig inpassen van de verstedelijking dat de waarden van het Drentsche Aa ten oosten van de spoorlijn niet worden aangetast
- bij verstedelijking aan de westzijde van de stad de daar aanwezige waarden respecteren en optimaal inpassen in een ruimtelijke structuur
- de inrichting van de noordzijde van de stad afstemmen op de ontwikkelingen in het gebied tussen Groningen en Assen
- bij het intensiveren van het stedelijke ruimtegebruik inhoud geven aan een stedenbouwkundige kwaliteit die past bij de identiteit van Assen, bijvoorbeeld als groene stad

Uitvoering

- De ontwerpogave wordt uitgewerkt door de gemeente Assen, waarbij onder andere wordt samengewerkt met de gemeenten Noordenveld en Tynaarlo.
- De gemeente Assen stelt op basis van de aangegeven opgaven een ruimtelijk-functionele visie op voor de binnenstad en de westelijke stadsrand, inclusief een integraal meerjarenprogramma. Deze visie richt zich met name op de periode tot 2020. Voor de periode daarna worden de ontwikkelingsrichtingen en de reserveringsgebieden aangegeven.

- De jaarprogramma's op het gebied van wonen, werken, verkeer en vervoer enzovoort worden aan de regio voorgelegd.

STEDELIJK GEBIED HOOGEZAND-SAPPEMEER

Hoogezand-Sappemeer is als schraaggemeente een van de steunpilaren van de regio Groningen-Assen. Goed ontsloten langs de A7 en de spoorlijn richting Duitsland zorgt deze kern voor de koppeling tussen het oostelijke deel van de provincie Groningen - de Veenkoloniën met een dominante landbouwfunctie - en de stad Groningen. De gunstige ligging aan het Winschoterdiep heeft ervoor gezorgd dat Hoogezand-Sappemeer zich kon ontwikkelen tot een plaats met flinke bedrijfsfuncties. De scheepsbouw langs het Winschoterdiep is nog steeds een van de boegbeelden van dit deel van de regio. Daarnaast echter is in Hoogezand-Sappemeer steeds meer gemengde bedrijvigheid te vinden.

In de jaren vijftig en zestig zijn in Hoogezand-Sappemeer relatief veel woningen gebouwd. De veranderde vraag naar meer woonkwaliteit was ook hier aanleiding om de wijkvernieuwing en herstructurering ter hand te nemen. Deze beginnen op dit moment de eerste vruchten af te werpen. Daarnaast ontstaan er nieuwe inbreidings- en uitbreidingslocaties. De laatste is vooral aan de zuidkant van Hoogezand-Sappemeer het geval waar met de thema's water en bos aan nieuwe woonmilieus wordt gewerkt.

De ontwikkelingen in het centrum worden verder uitgewerkt. Het gaat hier vooral om het versterken van het voorzieningenniveau, het ontwikkelen van een nieuw station in het centrum en het aantrekkelijker maken van de openbare ruimte. Deze ontwikkelingen moeten een kwaliteitsimpuls aan het centrum geven en het imago verbeteren. De nieuwe groene woon- en werkmilieus liggen dicht bij de voorzieningen en zijn goed bereikbaar per openbaar vervoer in de vorm van aansluiting op het Kolibri OV-Netwerk en per auto.

Aan de westzijde van Hoogezand-Sappemeer bevindt zich de te ontwikkelen groen-blauwe zone tussen het Zuidlaardermeer en het Schildmeer. Het gaat hier om natuur- en landschapsontwikkeling, het aanpassen van watersystemen en het creëren van recreatieve voorzieningen. Het realiseren en vervolgen inspelen op de aantrekkelijke kwaliteiten die hier ontstaan, bieden Hoogezand-Sappemeer unieke nieuwe kansen.

Ontwerp- en beheeropgaven

- tot 2020 circa 7600 woningen realiseren en de bestaande woningvoorraad zorgvuldig beheren (Bij de herstructurering worden 2500 woningen gesloopt zodat uiteindelijk 5100 woningen aan de woningvoorraad worden toegevoegd.)
- voor de periode 2020 ruimte voor nog eens circa 2600 woningen reserveren
- een goede ontsluiting van de woonlocaties op de de A7 en de spoorlijn realiseren
- de woonmilieus met name richten op een meer groene-stedelijke dorps- en landelijke sfeer. Hiertoe zal aan de zuidzijde van Hoogezand-Sappemeer een landschapsstructuur worden ontwikkeld die kan dienen als kwaliteitsdragen voor een aantrekkelijke recreatieve woonomgeving die gerelateerd is aan het Zuidlaardermeer en nieuw te ontwikkelen meren en vaarverbindingen. Er worden 'landschapskamers' in de veenkoloniale landschapsstructuur aangelegd die ruimte kunnen bieden aan verschillende vormen van stedelijk gebruik.
- wijkvernieuwing en herstructurering intensiveren om k een kwalitatieve verbetering van de bestaande woongebieden te bereiken
- voortzetten van de centrumontwikkeling en transformatie van het bestaande stedelijk gebied en stedelijke uitleg aan de zuidzijde van Hoogezand-Sappemeer (Deze ontwikkeling zal plaatsvinden in samenhang met een vernieuwde ontsluiting op het Kolibri OV-Netwerk in de vorm van een nieuw station in het centrum.)
- instandhouden van een voorzieningenniveau dat past bij de functie van een schraaggemeente
- ontwikkelen van het nieuwe regionale en deels watergebonden bedrijventerrein Westerbroek aan het Winschoterdiep en intensivering en revitalisering van bestaande bedrijventerreinen
- creëren van nieuwe kantoorruimte bij het centrum en het station van Hoogezand-Sappemeer

- begrenzen van de verstedelijking aan de westkant en veilig stellen van de Ecologische Hoofdstructuur tussen het Drentse Aa gebied en Midden-Groningen

Uitvoering

- De gemeente Hoogezand-Sappemeer ontwikkelt een structuurplan, inclusief een integraal meerjarenprogramma op basis van de aangegeven opgaven. Deze visie richt zich met name op de periode tot 2020. Voor de periode daarna worden de ontwikkelingsrichtingen en de reserveringsgebieden aangegeven.
- De jaarprogramma's op het gebied van wonen, werken, verkeer en vervoer enzovoort worden aan de regio voorgelegd.
- De gemeente Hoogezand-Sappemeer ontwerpt samen met de gemeenten Groningen, Haren en Slochteren een schets voor het tussen deze gemeenten liggende groen-blauwe gebied inclusief de randen die steeds verder verstedelijken. Hierin wordt het perspectief aangegeven voor toekomstige ontwikkelingen (o.a. de verbinding tussen de Ecologische Hoofdstructuur bij het Zuidlaardermeer en die in Midden Groningen, zoekruimte woningbouw/bedrijventerreinen, waterberging, natuurontwikkeling en recreatieve voorzieningen).

STEDELIJK GEBIED LEEK-RODEN

Leek en Roden zijn twee suburbane kernen nabij Groningen die vanaf 1960 fors zijn gegroeid. In de zestiger en zeventiger jaren kwamen er veel huishoudens uit de stad Groningen. Beide kernen hebben inmiddels hun eigen werkgelegenheid en dynamiek ontwikkeld. Een aantal bedrijven heeft een regionale en bovenregionale betekenis. Dankzij de ligging aan de A7 en het Kolibri OV-Netwerk (zowel via Peize-Hoogkerk als de A7) zijn beide kernen goed bereikbaar ten opzichte van Groningen.

De kernen liggen aan de noordzijde van het Drents Plateau en aan de rand van het beekstelsel van het Eelder- en Peizerdiep en liggen ten westen van het natuurgebied van de Eelder- en Peizermaden. Deze omgevingskwaliteiten dragen bij aan het natuurlijke imago van het woonmilieu, maar ze begrenzen tegelijkertijd hun groeimogelijkheden in die richting.

De landgoederen van Terheyl, Nienoord en Mensinge geven de structuur van het gebied mede vorm en maken de historische achtergrond zichtbaar.

De ligging in het slagenlandschap van het Westerkwartier ter weerszijden van de A7 en aan de west- en noordzijde van de kernen vormen een uitdaging voor de verdere ontwikkeling.

Ontwerp- en beheeropgaven

- tot het jaar 2020 circa 6000 woningen realiseren in groene en centrum-dorpse woonmilieus en de bestaande voorraad zorgvuldig beheren. (Bij de herstructurering worden 1100 woningen gesloopt zodat de netto toevoeging 4.900 woningen bedraagt).
- komen tot een ruimtelijke ontwikkeling die het mogelijk maakt de gestelde opgave tot 2020 te realiseren en tegelijkertijd voldoende ruimte te reserveren voor een voortgaande ontwikkeling na 2020
(Bij de planvorming moet rekening worden gehouden met zowel een mogelijk gewenste versnelling als met eventuele vertraging bij het realiseren van de opgave. Gelet op de schragende rol richting Groningen dient daarbij rekening gehouden te worden met een mogelijke aanvullende regionale opgave.)
- een structuur voor het hele gebied Leek/Roden ontwikkelen waarbij de ontwikkeling in beide kernen wordt afgestemd op het bereiken van meer samenhang
(Aanknopingspunten daarvoor zijn: de locatiekeuzen voor woningbouw aan onderling verbindende infrastructuur, het afstemmen en optimaliseren van de voorzieningen in de centra, gezamenlijke bedrijvenlocaties en het benutten van het tussengebied als groene schakel.)
- bij de stedelijke ontwikkeling rekening houden met de structuur van het slagenlandschap aan de westzijde en de waarden van de beeksystemen aan de zuid- en oostzijde

- een ontsluitingsstructuur vanuit beide kernen realiseren richting A7, mede ten behoeve van de ontsluiting van de toekomstige stedelijke uitleg vanaf de A7 en de aansluiting op het Kolibri OV-Netwerk
- vrijhouden van het tracé voor de inpassing van de Zuiderzeelijn en eventuele ontwikkeling van een voorstadshalte met de daaraan verbonden functies
- realiseren van een robuuste ecologische structuur langs de westrand van Groningen en herstel van de natuurlijke afvoer van het Eelder- en Peizerdiep

Uitvoering

- De ontwerp-opgave wordt gezamenlijk uitgewerkt door de gemeenten Leek en Noordenveld. Zij stellen op basis van de aangegeven opgaven een ruimtelijk-functionele visie op voor de ontwikkelingsrichting van de beide kernen, inclusief een integraal meerajarenprogramma. Deze visie richt zich met name op de periode tot 2020. Voor de periode daarna worden de ontwikkelingsrichtingen en de reserveringsgebieden aangegeven.
- De jaarprogramma's op het gebied van wonen, werken, verkeer en vervoer enzovoort worden aan de regio voorgelegd.

B. HET LANDELIJK GEBIED

GEBIED ZUID-OOST

Het gebied Zuid-Oost wordt aan de noordzijde begrensd door de A7 en aan de westzijde door de A28. Het noordelijke deel van het gebied ontleent zijn karakter aan de veenkoloniale landbouw en aan de ontwikkelingen langs het Winschoterdiep. Natuurlijke kwaliteiten zijn vooral aanwezig nabij de oostflank van de Hondsrug, het Zuidlaardermeer en het Drents Diep.

In het zuidelijke deel van het gebied is de Hondsrug een van de meest bekende en gezichtsbepalende delen van de regio. Deze relatief hoge van zuid naar noord lopende zandrug wordt geflankeerd door de beekdalen van de Drentsche Aa en de Hunze. Het landschap is overwegend besloten en er is een grote diversiteit aan activiteiten en ruimtegebruik.

In de landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle omgeving heeft zich bij Haren en Zuidlaren een hoogwaardig suburbaan woonmilieu ontwikkeld. Het Zuidlaardermeer en de goed toegankelijke beekdalen bieden uitstekende recreatiemogelijkheden.

Het beekdal van de Drentsche Aa vormt de westflank van de Hondsrug. Het is grotendeels natuurgebied en heeft een nationale status als beek- en esdorpenlandschap. In dit gebied heeft Zuidlaren zich ontwikkeld tot een suburbane kern van Groningen met bijbehorende voorzieningen. De omgevingswaarden van het Drentse landschap zijn in en rond deze kern tastbaar. Verder kent het gebied er een groot aantal kleinere kernen en gehuchten, waaronder de cultuurhistorisch karakteristieke lintbebouwing in het veenkoloniale deel.

Algemene ontwerp- en beheeropgaven

- de rol als Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentse Aa invullen met aandacht voor herstel van het oude landschap, het combineren van het natuurlijk watersysteem met landbouw en recreatie binnen de landschappelijke mogelijkheden
- zorgvuldig inpassen van extensieve dagreactie en reguleren van het recreatief gebruik in het gebied van de Drentse Aa met het oog op de te behouden aanwezige waarden (Dit kan onder meer door het verminderen van het gemotoriseerd verkeer.)
- de waterkwaliteit van de Drentse Aa en de Hunze zo beheren dat er voorzien kan worden in de toenemende behoefte aan de winning van oppervlaktewater (Deze opgave vereist ook kwantiteitsbeheer.)
- de karakteristieke identiteit van de Hondsrug handhaven waarbij de gradiënten goed zichtbaar dienen te blijven en zo mogelijk worden versterkt
- het veenkoloniale deel van het gebied dat aan de Hunze grenst, als beheersgebied handhaven

- ten zuiden van Hoogezand-Sappemeer een nieuwe landschapsstructuur ontwikkelen waarbij groenzones a.h.w. ‘voorsorteren’ op toekomstige woningbouw (De recreatieve druk op het gebied de Drentse Aa en het Zuidlaardermeer wordt op deze manier verminderd. Ook komen er extra mogelijkheden om water vast te houden en te bergen. Ook is hier een structuur van ‘landschapskamers’ denkbaar.)
- zorgdragen voor een goede inpassing van de Ecologische Hoofdstructuur waarbij de koppeling naar Midden-Groningen in het gebied tussen Groningen en Hoogezand-Sappemeer gewaarborgd is
- de mogelijkheden benutten om met ontwikkeling op het gebied van wonen, werken, infrastructuur en recreatie een bijdrage te leveren aan groene projecten

Ontwerpopgaven voor Zuidlaren

- realiseren van een deel van de woningbouwopgave voor de gemeente Tynaarlo in de woonmilieus landelijk en dorpskern wonen (een deel van de 2000 te bouwen en 400 te slotpen woningen)
- de bestaande woningvoorraad zorgvuldig beheren
- benutten van de mogelijkheden van bebouwing binnen de kern door onder andere een transformatie van functies (Het gaat hier onder andere om het gebied van Dennenoord. De nieuwe bebouwing moet passen bij de identiteit van het esdorp.)
- realiseren van een goede interne verkeersstructuur, oplossen van de knelpunten in de doorstroming van het verkeer tussen de N34 en Hoogezand-Sappemeer en een aansluiting op het Kolibri OV-Netwerk creëren
- instandhouden van de basiskwaliteit van voorzieningen door functieafstemming tussen de kernen en het ontwikkelen van versterkende functiecombinaties
- de zuidelijke oevers van het Zuidlaardermeer revitaliseren

Uitvoering

De uitvoering van de ontwerpopgave voor het gebied krijgt gestalte door:

- de gebiedsgerichte organisaties voor Drente Aa en Hunze; trekker: provincie Drenthe
- het regionaal project Landschapsontwikkeling Hoogezand-Sappemeer dat wordt afgestemd op de uitvoering van de Agenda van de Veenkoloniën (zie hoofdstuk Regionale Projecten)
- een projectmatige aanpak van de ontwikkeling van de groen-blauwe zone van Drentse Aa en Hunze richting Midden-Groningen; trekker: provincies Groningen en Drenthe (zie Regionale opgaven voor Natuur, Water en Landschap)

De opgave voor de kern Zuidlaren wordt uitgevoerd door de gemeente Tynaarlo.

GEBIED ZUID-WEST

Het gebied Zuid-West wordt aan de noordzijde begrensd door de A7 en aan de oostzijde door de A28. De hoger gelegen zandgronden aan de noord- en westzijde van Assen kennen een afwisselend, kleinschalig en meer open esdorpenlandschap. In het gebied ontstaan het Eelderdiep en het Peizerdiep. Hier aan de noordwestkant van het Drents Plateau bevinden zich heide- en veenontginningen en de restanten van het oorspronkelijke hoogveenlandschap.

Openheid is kenmerkend en grootschalige percelen akkerbouw, bos en natuur worden door kanalen doorsneden. Overal is naast de landbouw nadrukkelijk natuur en recreatie aanwezig. Verspreid in het gebied bevinden zich recreatieve voorzieningen.

De Eelder- en Peizermeden vormen een grote open en groene ruimte te midden van de bebouwing van Groningen en Leek/Roden. Door dit laaggelegen gebied met vochtige graslanden stromen het Eelderdiep en het Peizerdiep. De natuur en landschapswaarden zijn groot. Natuurontwikkeling wordt steeds belangrijker. Een deel fungeert als stiltegebied. Het recreatief gebruik van het Leekstermeer is aangepast aan de natuurfunctie. Het Paterswoldsemeer voorziet in de stedelijke recreatiebehoefte.

Langs de randen van het gebied bevinden zich gevarieerde, beschutte randzones, zoals de Maatlanden, Mensingebos en het Landgoed Nienoord.

Algemene ontwerp- en beheeropgaven

- ontwikkelen van natuurlijke watersystemen en daaraan gerelateerde robuuste ecologische structuur in de stroomgebieden van het Eelder- en het Peizerdiep (als onderdeel van een regionaal groen-blauwe zone)
- inpassen van de benodigde waterbergingscapaciteit in de Eelder- en Peizermaden
- versterken van de landschappelijke kwaliteit van hooggelegen zandgronden
- verbeteren van de kwaliteit van recreatieve voorzieningenstructuur (verblijfsaccommodatie en dagrecreatie)
- faciliteren van het behoud van de landbouwfunctie in het gebied, waaronder het voorzien in de mogelijkheden voor overschakeling naar schaalvergroting, ecologisering en verbreding van de agrarische functie van landbouwbedrijven binnen de landschappelijke mogelijkheden
- een gereguleerde landschappelijke inpassing van wooneenheden in de zone tussen Groningen en Assen
(Met deze inpassing kan de kwaliteit van het gebied worden behouden en versterkt. Denk onder andere aan landgoederen en buitenplaatsen, functiewijziging boerderijen, woonzorg-eenheden en dergelijke.)
- benutten van de mogelijkheden om met ontwikkeling op het gebied van wonen, werken, infrastructuur en recreatie een bijdrage te leveren aan groene projecten

In de afgelopen decennia hebben de kernen Eelde/Paterswolde, Vries, Peize en Norg zich ontwikkeld tot hoofdkernen in het gebied, vooral voor huishoudens die georiënteerd zijn op Groningen. De omgevingswaarden van het Drentse landschap zijn rond deze kernen tastbaar. Om de leefbaarheid in Noord-Drenthe te handhaven hebben deze kernen specifieke ontwerpogaven.

Ontwerpopgaven Eelde/Paterwolde

- realiseren van een deel van de woningbouwopgave voor de gemeente Tynaarlo (een deel van de 2000 te bouwen en 400 te slopen woningen) in de woonmilieus landelijk en dorpskern wonen) door het benutten van de mogelijkheden van bebouwing binnen de kern door o.a. transformatie van functies en het waarborgen van het eigen karakter als villadorp
- de bestaande woningvoorraad mede met herstructurering zorgvuldig beheren (een deel van de opgaven van 400 woningen van de gemeente Tynaarlo)
- een goede aansluiting creëren op het Kolibri OV-Netwerk richting Groningen en Assen
- instandhouden van de basiskwaliteit van voorzieningen

Ontwerpopgaven Vries

- realiseren van een deel van de woningbouwopgave voor de gemeente Tynaarlo (een deel van de 2000 woningen te bouwen en 400 te slopen woningen) in de woonmilieus landelijk en dorpskern wonen) door het benutten van de mogelijkheden van bebouwing binnen de kern door o.a. transformatie van functies en met een goede inpassing van het esdorp in de omgeving.
- de bestaande woningvoorraad mede met herstructurering zorgvuldig beheren
- een goede aansluiting realiseren op het Kolibri OV-netwerk tussen Groningen en Assen
- instandhouden van de basiskwaliteit van voorzieningen

Ontwerpopgaven Peize en Norg

- realiseren van een deel van de woningbouwopgave voor de gemeente Noordenveld (max. 600 te bouwen en 100 te slopen woningen) in de woonmilieus landelijk en dorpskern wonen) door benutting van de mogelijkheden van bebouwing binnen de kern door o.a. transformatie van functies en het waarborgen van het eigen karakter van het dorp.
- de bestaande woningvoorraad mede met herstructurering zorgvuldig beheren
- aantakken van Peize aan het Kolibri OV-Netwerk tussen Leek-Roden en Groningen

- instandhouden van de basiskwaliteit van voorzieningen in de kernen

Uitvoering

De uitvoering van de ontwerp-opgave voor het gebied krijgt gestalte door:

- de organisatie van het ‘Gebiedsgericht beleid Eelder- en Peizerdiep’; trekker: provincie Drenthe
- een projectmatige aanpak van de ontwikkeling van de groen-blauwe zone van Eelder- en Peizerdiep-Reitdiep. Trekkers: provincies Groningen en Drenthe (zie Regionale opgaven voor Natuur, Water en Landschap)
- De uitvoering van de opgaven van de kernen vindt plaats door:
 - de kernen Eelde/Paterwolde en Vries: de gemeente Tynaarlo
 - de kernen Peize en Norg: de gemeente Noordenveld

GEBIED NOORD

Aan de noordkant van het gebied Noord domineert de grootschalige landbouw. Hier is de overgang naar het Waddengebied zichtbaar in de weidsheid, de wierden en dorpen, de smalle slingerende wegen en waterlopen als maren, kromme sloten en trekvaarten. Door het gebied meandert het Reitdiep, omgeven door een stelsel van oude dijken. Het gebied is van betekenis voor de afvoer en berging van water van het Drents Plateau.

In het gebied is de afgelopen jaren geïnvesteerd in kavelverbetering, gebiedsontsluiting en de recreatieve ontsluiting. In Middag-Humsterland wordt een apart landinrichtingsplan uitgevoerd om landbouw te kunnen combineren met de internationaal unieke verkavelingstructuur. De fietspaden en vaarroutes worden in toenemende mate ontdekt en gewaardeerd.

Het gebied is relatief dunbevolkt. Zuidhorn, Winsum, Bedum en Ten Boer zijn de grootste kernen. Samen met Slochteren hebben deze kernen een schakelfunctie. Zij dragen de voorzieningen van het gebied en vervullen een brugfunctie tussen de stad en de regio. De schakelgemeenten hebben vele functies. Deze zorgen ervoor dat er draagvlak blijft voor het voorzieningenniveau. Hier concentreren zich ook de economische activiteiten buiten de landbouwsector.

Dankzij het aantrekkelijke landschap groeit de laatste jaren als aanvulling op de landbouw de recreatieve functie van het gebied. Ook is een nieuwe, kleinschalige en regionale economie in wording. Het gaat hierbij vaak om aan huis gevestigde hoogwaardige dienstverlenende bedrijven.

Tussen Eemskanaal en Winschoterdiep ligt het laaggelegen Duurswold. Op een hoger gelegen zandrug slingert het bebouwingslint Harkstede-Slochteren zich door het gebied. Dit langgerekte, gebogen lint is het meest prominente landschappelijke en cultuurhistorische element in dit gebied. Ten noorden ervan ligt een grote ruimte als overgang naar een meer grootschalig gebied. Daar vormen de beekrestanten de kern van het natuurontwikkelingsproject Midden-Groningen dat uiteindelijk het Zuidlaardermeer en het Schildmeer met elkaar zal verbinden.

De infrastructurele voorzieningen in het gebied zijn over het algemeen van een goede kwaliteit. Dit neemt niet weg dat de bereikbaarheid in algemene zin als matig wordt ervaren. In het kader van het Kolibri-project is nagegaan welk openbaarvervoer systeem tussen de kernen en de stad het meest wenselijk is.

De huidige provinciale weg N361 van Winsum naar Groningen heeft onvoldoende kwaliteit en doorsnijdt bovendien de dorpen Winsum, Sauwerd en Adorp. Een verkennende studie heeft een aantal tracévarianten voor een nieuwe weg opgeleverd.

Naar het westen toe onderhoudt Zuidhorn een vervoersrelatie met zowel de stad Groningen als het ommeland. De kwaliteit van de wegverbinding met de stad laat te wensen over. De doorkoppeling van de spoorlijn naar Leeuwarden in Groningen staat op het verlanglijstje evenals de inzet van nieuw materieel.

Algemene ontwerp- en beheeropgaven

- onderzoek naar de gewenste verbeteringsmaatregelen op de N355 (gedeelte Zuidhorn-Groningen) (Dit onderzoek is belangrijk vanwege de (geplande) ontsluiting van Zernike, De Held en

Gravenburg op de N355; MER-tracestudie N361 Groningen-Winsum als vervolg op de afgeronde studie naar de ontsluitingsstructuur van Noordwest-Groningen.)

- onderzoek om na te gaan welke varianten een oplossing kunnen bieden voor de problematiek op de N360 (in combinatie met de ruimtelijke planontwikkeling van Ten Boer)
- onderzoek naar ruimtelijke en landschappelijke inpassing van het toekomstige tracé van de Zuiderzeelijn (zie ook ontwerpogave Leek/Noordenveld)
- verder ontwikkelen van de landbouwfunctie rekening houdend met de identiteit van het gebied; ontwikkelen van landbouwbeheersgebied, nieuwe natuur in de vorm van de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur, kwaliteitsverbetering van de kwetsbare gebieden (SGB)
- versterken van de samenhang tussen de Drentse beken en de afvoerstelsels in het gebied en vergroting van de waterbergingsmogelijkheden
(Deze kunnen worden gevonden in natuurlijke laagten en oude beeksystemen. Landschappelijke en natuurwaarden kunnen hiermee tegelijkertijd worden versterkt.)
- versterken waardevolle cultuurhistorische en landschappelijke structuren (wierden, bruggen en kavelpatronen) en het creëren van nieuwe functies voor de maren
- verbeteren van de mogelijkheden voor dagrecreatie onder andere door het realiseren van vaarroutes en fietsverbindingen
- ontwikkelen van watergerichte verblijfsrecreatie in de Reitdiepzone
- stimuleren van (vernieuwende) plannen en projecten die de leefbaarheid, kwaliteit en vitaliteit van de kleine kernen versterken
- versterking van de kwaliteit van de overgangszone van de stad en de schakelgemeenten naar het platteland
(De volgende thema's dienen hierbij aandacht te krijgen: relatie Meerstad en omgeving, toekomstperspectief landbouw, uitbreiding stadsgewestpark, wandel- en fietspaden en de verdere ontwikkeling van de woonfunctie in het gebied, versterken kwaliteit van de noordwestelijke stadsrandzone.)

SCHAKELKERNEN BINNEN GEBIED NOORD

Ontwerpopgaven Bedum

- winkelvoorzieningen versterken en het oude centrum revitaliseren
- bedrijventerrein ontwikkelen voor de lokale bedrijvigheid
- het aandeel van de woningen benutten die in de periode 2002-2019 aan de schakelgemeenten zijn toegewezen met aandacht voor een betere benutting van de spoorverbinding in het kader van het Kolibri-project; daarbij benutten van de mogelijkheden van bebouwing binnen de kern door o.a. transformatie van functies en het waarborgen van het eigen karakter van het dorp
- versterking en vernieuwing van de zorgvoorzieningen (kinderopvang, buitenschoolse opvang, seniorenhuisvesting)
- ontsluiting van het omliggende gebied via fietspaden en oplossen van knelpunten in de kanoroutes
- ontwikkelen van een stadsrandvisie voor het gebied bij Zuidwolde en ten noorden van Groningen (GIOS)

Ontwerpopgaven Ten Boer

- uitvoering van het centrumplan via concentratie van winkel- en zorgvoorzieningen en woningbouw
- realisatie van het aandeel van de woningen die in de periode 2002-2019 aan de schakelgemeenten zijn toegewezen, waarbij voor Ten Boer ook de positie ten opzichte van Groningen-Meerstad meespeelt; daarbij benutten van de mogelijkheden van bebouwing binnen de kern door o.a. transformatie van functies en het waarborgen van het eigen karakter van het dorp
- ontwikkeling van een transferium en mede in relatie daarmee de verbetering van de ontsluiting
- vernieuwing en concentratie van de zorgvoorzieningen

- ontwikkelen van een (stadsrand)visie voor het gebied ten noordoosten van Groningen en betere benutting van de potentie van Ten Boer (o.a. recreatie) in relatie tot de ligging nabij de stad Groningen (Noorddijk en Meerstad)

Ontwerppogaven Winsum

- versterking van het historisch centrum tot een dynamisch winkel- en voorzieningengebied op basis van het Komplan
- realiseren van het aandeel van de woningen die in de periode 2002-2019 aan de schakelgemeenten zijn toegewezen; daarbij benutten van de mogelijkheden van bebouwing binnen de kern door o.a. transformatie van functies en het waarborgen van het eigen karakter van het dorp
- beter benutten van de spoorverbinding in het kader van het Kolibri-project via de ontwikkeling van het transferium in combinatie met voorzieningen, woningbouw en kleinschalige kantoren
- ruimte voor lokale bedrijvigheid door ontwikkeling van bedrijventerrein 't Aanleg
- verder ontwikkelen van zorgvoorzieningen in de kom van Winsum
- versterken recreatieve functie door het verbeteren van aanlegfaciliteiten voor de vaarrecreatie, verblijfsrecreatieve voorzieningen en de verbetering van de ontsluiting van het omliggende gebied via fiets- en wandelpaden

Ontwerppogaven Zuidhorn

- versterking van het centrum tot een dynamisch winkel- en voorzieningengebied op basis van het Komplan
- realiseren van een substantieel aandeel van de woningen die in de periode 2002-2019 aan de schakelgemeenten zijn toegewezen; daarbij benutten van de mogelijkheden van bebouwing binnen de kern door o.a. transformatie van functies en het waarborgen van het eigen karakter van het dorp (Het woningbouwprogramma wordt gerelateerd aan de specifieke ligging van de kern Zuidhorn aan de westflank van de stad Groningen en aan het spoor.)
- planstudie naar verbetering van de hoofdverkeersstructuur in en om Zuidhorn en Noordhorn (N355) rekening houdend met de ruimtelijke opgave en de ontwikkelingsvisie voor de ooststrand van Zuidhorn
- realiseren van een groot nieuw regionaal woonzorgcentrum met bijbehorende zorgvoorzieningen

Ontwerppogaven Slochteren

- Samen met de gemeente Groningen, de provincie Groningen, het Waterschap Hunze en Aa's, LNV en marktpartijen ontwikkelen en uitvoeren van Meerstad (Het gaat hier om een wijk met zo'n 10.000 woningen, circa 150 hectare bedrijventerrein en een grote water- en groen-ontwikkeling t.b.v. natuur en recreatie en als berging voor oppervlaktewater. Slochteren heeft buiten de opgave van Meerstad binnen de regio een taakstelling van 600 woningen tot 2020 en verder nog 300 woningen buiten het regiogebied. De herstructurering en renovatie van de gemeente zal opgepakt worden.)
- ontwikkelingen en uitbreidingen zoveel mogelijk concentreren bij Meerstad in aansluiting op het Kolibri OV-Netwerk
- 'voorsorteren' van het landschap in en rond Meerstad om alvast een sterke marktpositie in dit deel van de regio op te bouwen
- werken aan de leefbaarheid van de verschillende kernen door concentratie en combinatie van voorzieningen en het benutten van de aanwezige functies
- De gemeenten Groningen, Hoogezand-Sappemeer, Haren en Slochteren ontwerpen samen een schets voor het tussen deze gemeenten liggende groen-blauwe gebied inclusief de randen die steeds verder verstedelijken. Hierin wordt het perspectief aangegeven voor toekomstige ontwikkelingen (o.a. de verbinding tussen de Ecologische Hoofdstructuur bij het Zuidlaardermeer en die in Midden Groningen, zoekruimte woningbouw/bedrijventerreinen, waterberging, natuurontwikkeling en recreatieve voorzieningen).

Uitvoering

De uitvoering van de ontwerppogaven krijgt gestalte door:

- de integrale ontwikkeling van het landelijke gebied in de noordelijke kwadranten; trekker: provincie Groningen
- uitvoering van het Landschappelijk Raamwerk voor een deel van het gebied; trekker: provincie Groningen
(Het hart van het raamwerk is de kwaliteitskaart. Via een regionaal welstandsteam en een regionaal landschapontwikkelingsplan zal zorgvuldige inpassing van nieuwe ontwikkelingen moeten worden gewaarborgd.)
- ontwikkeling groen-blauwe zone Drentse beken, Reitdiep en Hunze; onderdeel van regio-project Regiopark
- ontwikkeling en versterking van de kwaliteit van de overgangszone van de stad Groningen en de omgeving; trekkers: provincie Groningen, gemeenten en regio zijn medebetrokken
- Voor de uitvoering van het programma voor de schakelgemeenten zijn de betrokken gemeenten eerstverantwoordelijk. De provincie en de regio zijn medebetrokken.